

Årsrapport 2007 från Tåkerns Fältstation

Föreningen Tåkerns Fältstation är en sammanslutning av fauna- och floraintresserade personer och har till ändamål att främja intresset för biologiska studier samt att verksamt deltaga i arbetet för naturskydd. Verksamheten stöds ekonomiskt av Tåkernfonden WWF.

Styrelsen

Ordförande: Bengt Andersson 0144 - 108 72
Åkerstigen 6 lago.andersson@telia.com
599 32 ÖDESHÖG

Vice ordf: Tommy Tyrberg tel 011-532 30
Kimstadvägen 37 tommy.tyrberg@norrkoping.mail.telia.com
610 20 KIMSTAD

Sekreterare: Lars Gezelius 070-325 12 88
Hornstäve, Fridensborg lars.gezelius@e.lst.se
590 76 VRETA KLOSTER

Kassör: Jan Henriksson 0142-138 63
Bondegatan 15 A janne.bittan@bredband.net
595 52 MJÖLBY

Ledamöter:

Anders Elf	Kim Arrio	Tommy Berg	Karl-Martin Axelsson
Svälinge	Himmelstalundsv. 43	Norra vägen 57	Sörgårdsgatan 9
592 92 VADSTENA	602 16 NORRKÖPING	596 33 ÖDESHÖG	586 46 LINKÖPING
0141 - 21 11 86	076 - 835 86 88	0144 - 104 71	070-393 66 29
lofstrand.elf@telia.com	swespy_kim@hotmail.com	tommyberg46@hotmail.com	karl-martin.axelsson@e.lst.se

Suppleanter:

Bengt Arhall	Ellen Hultman	Ruben Brage
Fornsjövägen 7	Rundelsgatan 5 A	Tröskaregatan 90
595 44 MJÖLBY	587 21 LINKÖPING	583 34 LINKÖPING
0142 - 184 20	070-377 65 99	013-15 87 42
bengt.arhall@telia.com	ellen.hultman@e.lst.se	070-345 21 17
		mail@rubenbrage.se

Föreningsadress: Tåkerns Fältstation, Box 204, 595 22 MJÖLBY

Fältstation: Kvarnstugan, Ramstad, 599 93 ÖDESHÖG tel 0144-321 19

Postgironummer: 26 34 96 - 2

Logi och guidning: Platschefen 0144 - 321 19

Medlemsavgift: Avgiften för 2008 är 100 kr och inkluderar ett info och Vingspegelns Tåkernnummer.

Adress hemsida: **www.takern.se**

Årsrapport 2007 från Tåkerns Fältstation

Redaktörer: Lars Gezelius och Lars Nilsson

Linköping 2008. ISSN 1650-3058

Meddelande nr. 82 från Tåkerns Fältstation.

Rapport till Tåkernfonden WWF.

Upplaga: 150 ex.

Annual report 2007 from Tåkern Field Station, Sweden

Contribution No. 82 from Tåkern Field Station.

Report to the Tåkern Fund WWF.

De årliga rapporterna som publicerats sedan 1990 har haft lite olika namn. Till en början hette de "Fältarbete" (1990-1997). Sedan kom namnet "Fåglar i Tåkern. Fältarbete" (1998-1999) och rapporten registrerades med ett ISSN nummer hos Kungliga biblioteket. Eftersom det inte alltid bara handlar om fåglar kändes benämningen Fåglar i Tåkern inte helt korrekt. Från och med 2000 heter den kort och gott "Årsrapport från Tåkerns Fältstation". Arter på rödlistan anges med hotkategori i rubriken. (VU- sårbar, NT - missgynnad, LC- Livskraftig)

Tåkerns Fältstation stöds ekonomiskt av Tåkernfonden WWF.

Tåkern Field Station is financially supported by the Tåkern Fund WWF.

Omslag/Cover: Översvämningar vid Ramstad.
Foto: Lars Gezelius

Innehåll	Sida
Verksamheten 2007.....	4
Väder.....	5
Doppingar.....	6
Rördrom.....	8
Knölsvan.....	9
Gåsräkningar, vår & höst.....	10
Sädgås.....	12
Kanadagås.....	12
Grågås.....	13
Skedand och årta.....	14
Snatterand.....	15
Simfågelräkningar.....	16
Brun kärrhök.....	18
Småfläckig sumphöna.....	19
Trana.....	20
Skrattmåsar.....	21
Fisktärna.....	22
Svarttärna.....	23
Trastsångare.....	24
Vassångare.....	25
Skäggmes.....	26
Pungmes.....	27
Ringmärkning.....	28
Punktrutt - Tåkern runt	29
Nattfågelinventering.....	30
Inventering av strandängar.....	31
Charlottenborgsmaden.....	32
Lövängsborgsmaden.....	33
Renstadmaden.....	34
Kvarnängen.....	35
Bankängen.....	36
Svanshals äng.....	37
Sjötuna äng.....	38
Furåsa-Hov, Säby.....	39
Herrestad äng.....	40
Källstad hopabete.....	41
Yxstad, Åsby.....	42
Övriga obsar 2007.....	43
Förteckning av meddelanden.....	45

Verksamheten 2007

Vi kan blicka tillbaka på ett intensivt fältstationsår under Linnéjubileumsåret 2007. Självaste Linné (alias Kjell Antonsson) besökte Tåkern i maj. Stationen var bemannad 174 dagar. Långliggande personal var Anders Olovsson, Janusz Stepniewski, Judit Maetos, Lars Gezelius och Erik Johnsson. Övriga som gjort omfattande insatser är Bengt Andersson, Anders Elf, Jan Henriksson, Gunnar Myrhede, Magnus Swenson, Karl-Martin Axelsson, Christer Elderud, Lars Nilsson och Kim Arrio. Verksamhet och inventeringar har figurerat både i TV, radio och press. Året går till hävderna som det stora översvämningsåret under sommaren och att Länsstyrelsen/Naturvårdsverket fyrade av startskottet för bygget av ett Naturum vid Glänås med Kungabesök. Vintern blev överlag mild, försommaren varm, sommaren sval och mycket mycket blöt. Hösten var också relativt sval. Sjön var endast frusen under februari. Under året ringmärktes 2353 fåglar av 57 arter. Det låga antalet får skyllas på den regniga sommaren. Ett andfänge var igång under försommaren vilket gav fyra märkta gräsänder. Under året noterades enligt Svalan 202 fågelarter vid sjön.

Januari - mars

Stationen var bemannad 11 dagar, mestadels på helger. Endast en skridskotur gjordes på sjön. Två vinterfågelrutter genomfördes i början av januari, Tåkern Runt (tionde året) och Omberg (åttonde året). Midvinternräkningen av simfåglar i mitten av januari genomfördes i Vättern, Tåkern och Svartån. I slutet av mars genomfördes tre gåsräkningar. Personal var Adam Bergner, Filip Larsson, Bengt Andersson och Lars Gezelius.

April-maj

Under april var stationen bemannad 27 dagar. Inventeringarna av strandängarna påbörjades, liksom kartering av brun kärrhök, rördrom och trana. En gås- och tranräkning genomfördes. Tre paddelturer genomfördes i Renstad yttre. Andfänget vid Kyleberg blev klart för fångst. Rastande fåglar räknades på en försöksyta med viltåker vid Gottorp.

Under maj var stationen bemannad 26 dagar. Strandängarna inventerades, grågåskullar räknades och karteringen av skäggdopping, skedand, årta, snatterand, skrattnås, pungmes, trastsångare, skrattnås och tärnor påbörjades. Holkarna vid Kvarnstugan och Glänås kollades liksom den dagliga tillsynen av andfänget. Personal under månaderna var bl.a. Anders Olovsson, Erik Jonsson, Kim Arrio och Lars Gezelius. Fyra paddelturer företogs till Renstad yttre (2), Tovören (1) och Prästören (1).

Juni-juli

Under juni var stationen bemannad 24 dagar. Arbetet under perioden dominerades av inventeringar av häckande fåglar på strandängarna, trastsångare, rördrom, måsar, tärnor, doppingar, trana och pungmes. Punktruttsinventeringarna "Tåkern runt" och Omberg genomfördes. Paddlingen blev relativt omfattande och totalt 30 paddelturer genomfördes fördelat på Renstad yttre 13, Prästören 2, Tovören/Svälinge 2, västra vassarna 4, östra delen 6, Källstadviken 1, Säby 1 och Lorbydeltat 1. Ringmärkning av boungar av skrattnås, fisktärna, skäggmes och holkhäckande fåglar bedrevs. Den traditionella nattsångarinventeringen genomfördes 5 juni.

I juli var stationen bemannad 30 dagar. Den standardiserade ringmärkningen vid Renstad kanal startade 1 juli och fångst bedrevs under totalt 10 morgnar. I övrigt inventerades pungmes och rastande vadare, främst vid översvämningen vid Kälkestad detta år. En paddeltur genomfördes vid Tovören. Personalen utgjordes av Janusz Stepniewski (Polen), Anders Olovsson (långliggande PC), Judit Maetos (Spanien), Anders Elf, Lars Nilsson, Ruben Brage, Karl-Martin Axelsson, Adam Bergner, Filip Larsson och Lars Gezelius.

Augusti-september

I augusti var stationen bemannad 26 dagar och i september 9. Personal var Anders Olovsson, Judit Maetos, Lars Gezelius, Johan Jensen, Elis Ölvingsson och Crister Elderud. Två simfågelräkningar

samt fyra gås- och tranräkningar genomfördes. Ringmärkning vid Renstad kanal bedrevs 22 morgnar i augusti och tre i september.

Oktober-december

Under perioden var stationen bemannad 23 dagar. Fem gåsräkningar och en simfågelräkning genomfördes. Ringmärkning bedrevs vid Renstad kanal fem morgnar under oktober och Christer Elderud bedrev kvällsfångst av dvärgbeckasin vid Glänås. Rastande fåglar räknades på en försöksyta med viltåker vid Gottorp. Personal/flitiga gåsräknare var Bengt Andersson, Kim Arrio, Karl-Martin Axelsson, Ellen Hultman, Tommy Berg, Anders Elf, Benny Ekberg, Christer Eriksson, Lars Frölich, Lars Gezelius, Konny Hörberg, Christer Kingård, Gunnar och Elke Myrhede, Jan-Erik Nordqvist, Ruben Brage och Tommy Tyrberg. Årets traditionella gåsmiddag lockade 17 personer.

Det var en kort resumé av fältstationsåret 2007. Ett varmt tack till alla som bidragit.

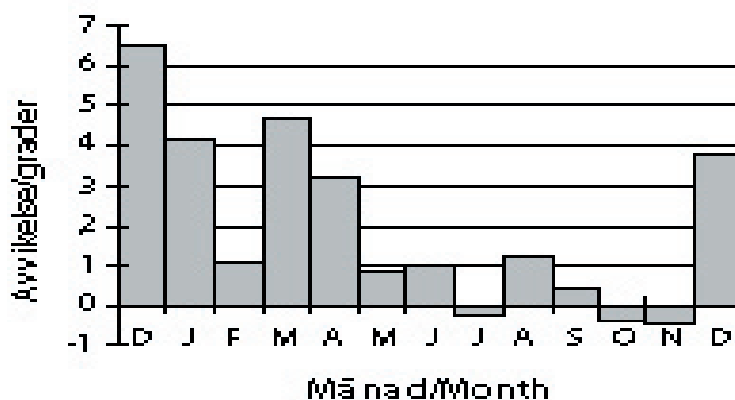
Väder

(Uppgifterna t.o.m. april är hämtade från väderstationen Herrberga, SMHI, som ligger ca 20 km öster om Tåkern, övriga månader från Västerlösa, ca 40 km öster om Tåkern, nederbörden i juni-juli utgörs av egna mätningar vid Tåkern).

Inledningen på vintern blev mycket mild men i februari kom trots allt lite kallare dagar. 14 januari svepte stormen "Per" in över Götaland. Sjön var isbelagd från 20 januari till början av mars. Våren blev varm och ganska torr. Juni var fin fram till midsommar men sen kom regnen och de kraftiga översvämningarna i juli. Totalt föll omkring 400 mm regn i juni-juli!! Tåkern steg till 94,52 m.ö.h., vilket är 30 cm över max (våren) enligt vattendomen. Hösten blev däremot torrare än normalt.

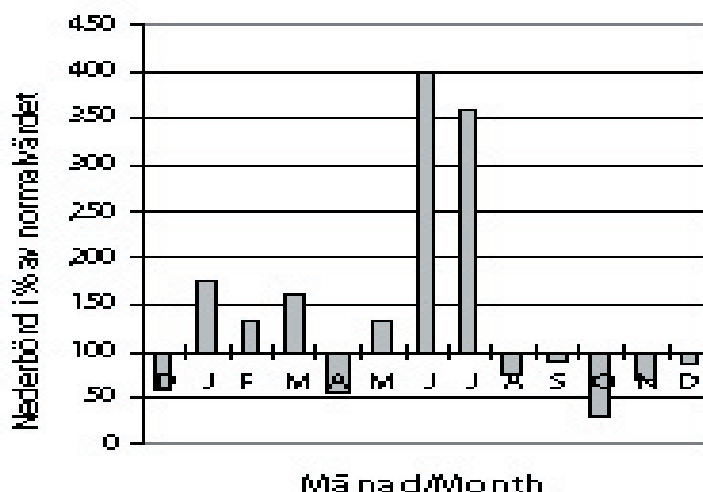
Figur 1. Temperaturavvikelse från normalvärdet under dec 2006 - dec 2007.

Deviation (degrees) from normal temperature from December 2006 to December 2007.

Figur 2. Nederbörden i procent av normalvärdet under dec 2006 - dec 2007. (Normalvärdet =100 %.)

Precipitation expressed as percentage of normal amount. December 2006 to December 2007. (Normal precipitation = 100 %).

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

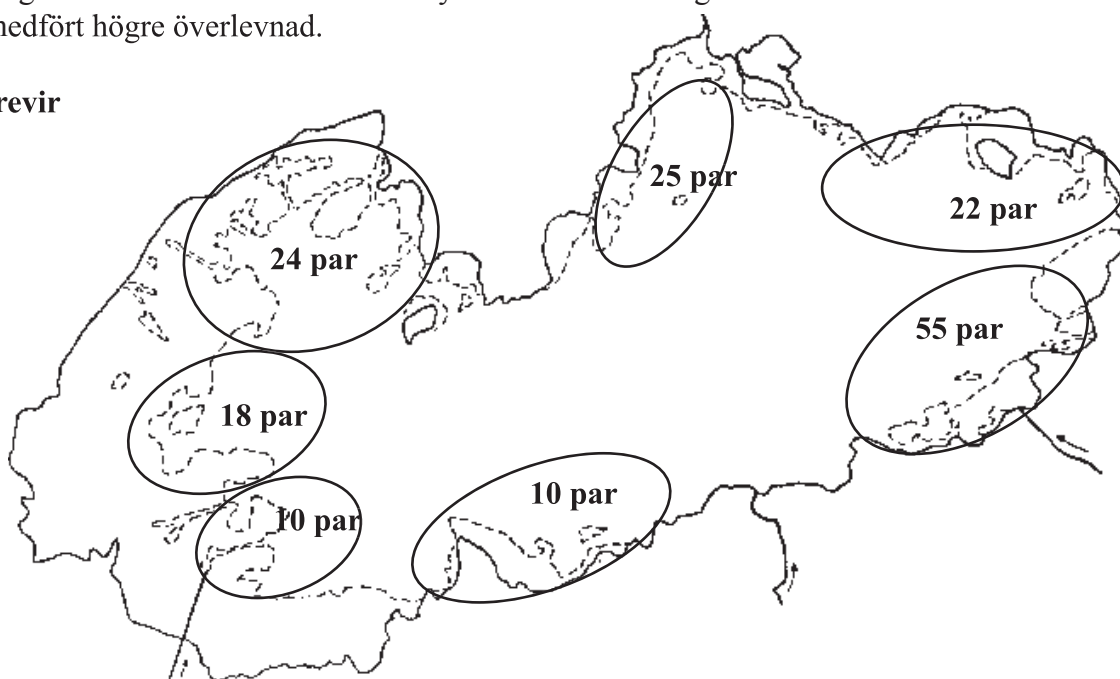
Lars Nilsson

Inventeringen av skäggdopping som återupptogs 1996 efter över 20 års uppehåll fortsatte för tolfte året. Tack vare den milda vintern fanns fåglar kvar i början av januari, 35 ex den 7:e. Vid isläggningen senare i månaden försvann naturligtvis doppingarna för att komma tillbaka 13 mars när 11 ex sågs från Glänåstornet. Den största insatsen har gjorts på räkning av kullar under juni-juli och totalantalet skäggdoppingar under sommar och höst. I vissa områden med många doppingpar har antalet bon räknats. Totalt lokaliserades 164 par (revir), en rejäl ökning från tidigare års höga nivå och det högsta antalet sedan räkningarna återupptogs 1996. Fördelningen av paren i sjön har som brukligt förändrats även detta år. Antalet par har ökat främst i området Hygnestad-Furåsa, men fördelningen runt sjön är ändå tämligen jämn. Jämfört med tidigare år har antalet ungpåttor också ökat, bl.a. sågs 39 pulli fördelat på 27 par vid paddling mellan Svålinge och Säby 29 juni. Vid höstens simfågelräkningar noterades följande antal i mitten av månaden: augusti 151, september 160 och oktober 552. Siffrorna ligger fortsatt på en mycket hög nivå. Det stora antalet revir och de höga siffrorna vid hösträkningarna beror säkerligen på att bestånden av kransalger, axslinga och krusnate fortsatt har en mycket stor utbredning. Den milda vintern har troligen också medfört högre överlevnad.

År   Antal revir

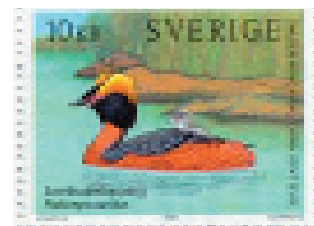
1996	46
1997	45
1998	60
1999	54
2000	56
2001	117
2002	117
2003	76
2004	119
2005	111
2006	119

Figur 3. Skäggdoppingrevir, totalt 164 par. Territories of Great Crested Grebe, totally 164 pairs.

Svarthakedopping *Podiceps auritus* (VU)

Enda vårobservationerna var två ex som sågs vid Glänås 25 april och ett ex 13 maj vid Hovtornet. Nästa observation gjordes 27 juli, en 1K fågel vid Holmen, vilket möjligen skulle kunna tyda på häckning vid sjön. Under hösten gjordes alla observationer vid Glänås, sex ex. 7 oktober, 1 ex. 10 oktober och 2 ex 14 oktober. Vid Hovtornet fanns ett ex 3 september och två ex 6 oktober.

Smådopping *Tachybaptus ruficollis* (VU)

Tre vårobservationer: Två ex 31 mars (okänd lokal) och ett ex Glänås 11 resp. 29 april. Under sommaren- hösten gjordes 8 observationer av 1-13 ex 27 juli-30 september. De 13 fåglarna sågs vid Glänåstornet 26 september (högsta någonsin vid Tåkern), högsta antal i övrigt var tre ex.

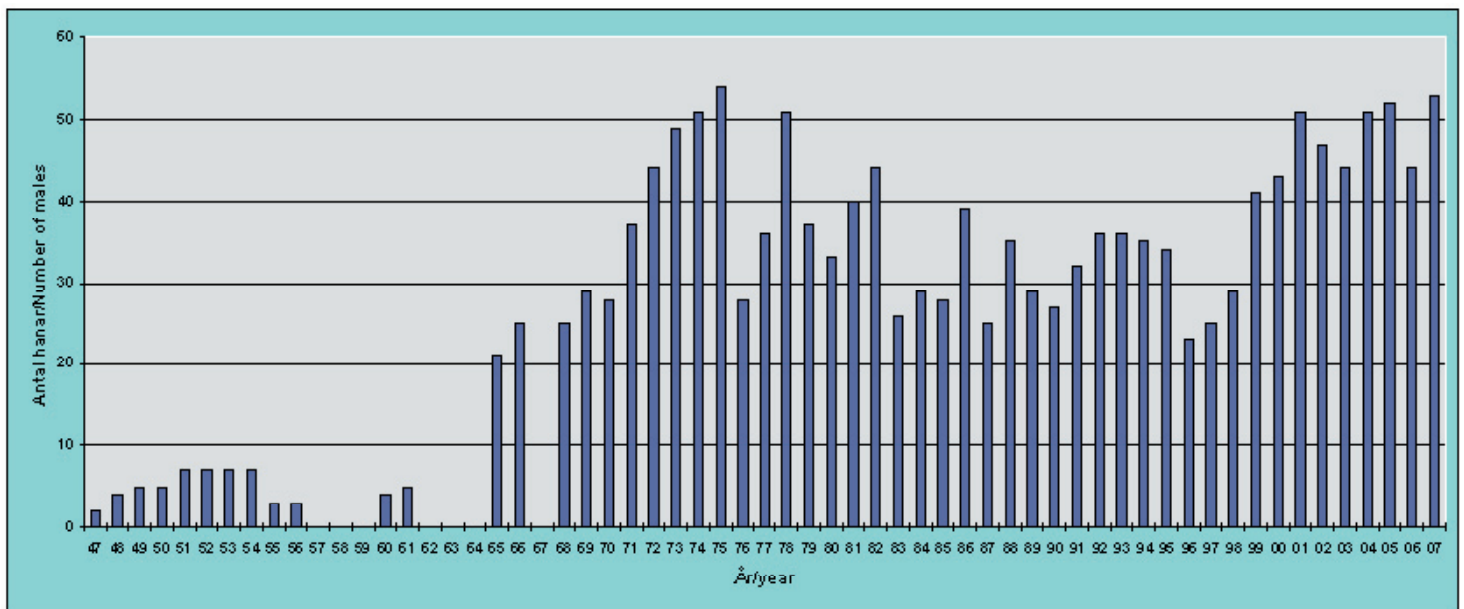

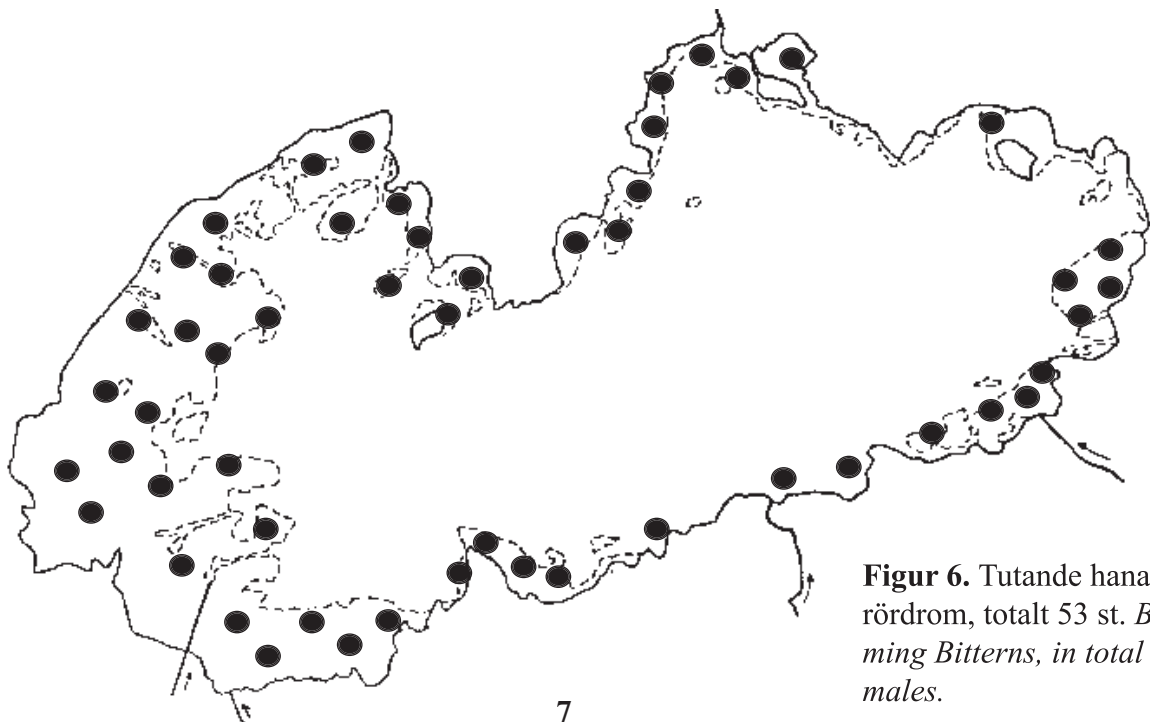
Rördrom *Botaurus stellaris* (VU)

Ture Persson

De första spåren av rördrom sågs vid Källstadviken den 4 mars. Den 14 mars hördes tre tutande hanar nära Hovtornet. Mot midsommartiden avtar tutandet men den 18 juni hördes två hanar vid Svanshals udde. Inventering har skett enligt tidigare modell med avlyssning från stränderna från flera observationsplatser och där kompassriktningarna skärs finns reviret. Inprickning av revir har också skett vid alla paddelturer längs kanalerna och vid vassarnas ytterkant, då man kan komma de tutande hanarna nära. På nära håll kan man höra insuget innan de 4-6 ljudstötarna kommer. Under de första veckorna efter ankomsten har många hanar bara ett grymtande läte, men den kraftiga mistluren tar sig efter hand. Under säsongen har 53 revir konstaterats - en klar ökning från föregående år med 44. Avflyttningen sker normalt i oktober och är svår att följa, då de drar mot söder under kvällar och nätter. Årets sista observation gjordes 20 oktober.

Figur 5. Antalet tutande rördrommar 1947-2007. *Number of booming Bitterns 1947-2007.*

Figur 6. Tutande hanar av rördrom, totalt 53 st. *Booming Bitterns, in total 53 males.*

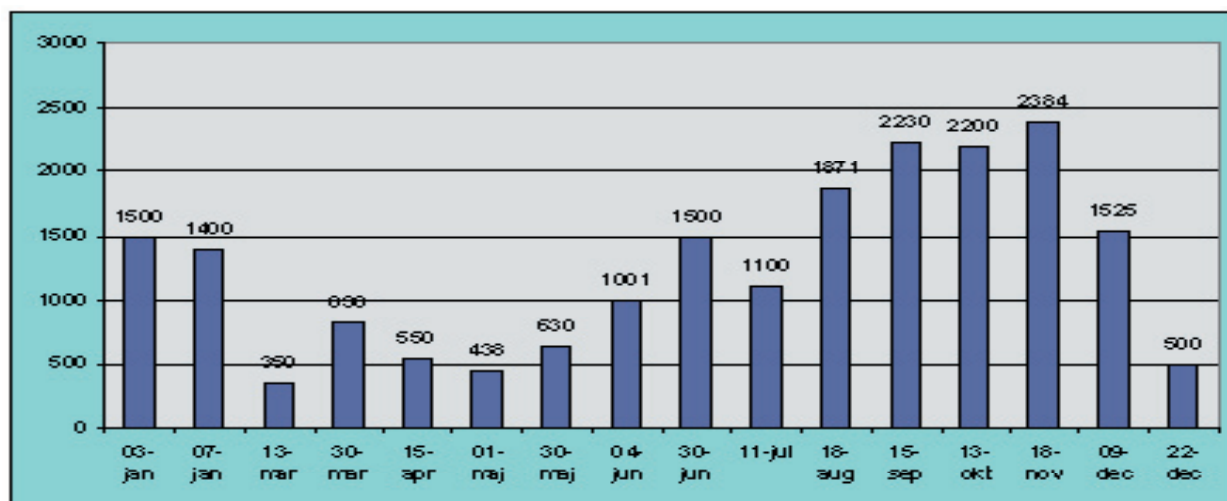
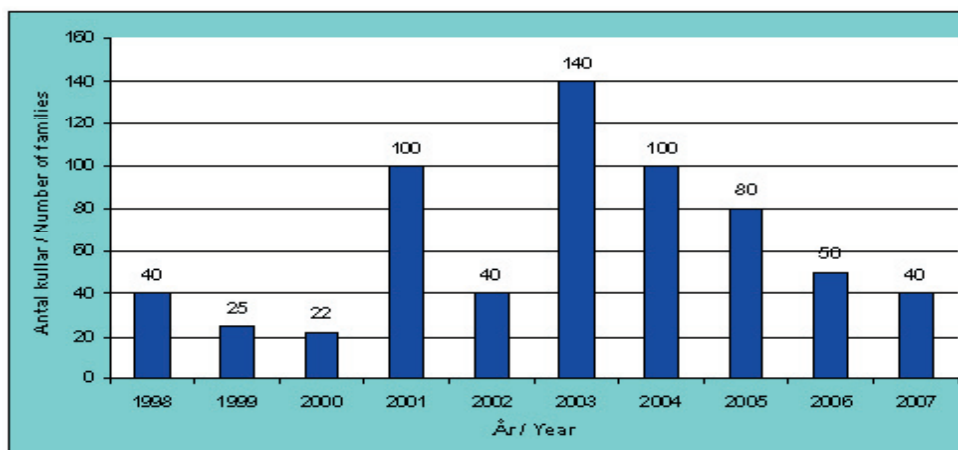

Knölsvan *Cygnus olor*

Lars Nilsson

Efter att ha ägnat knölsvanen ringa uppmärksamhet började Fältstationen 1998 att samla in mer data om arten. Förutom noteringar om bl.a. häckande svanar som gjorts i samband med annat inventeringsarbete har räkningar av ungfåglar skett från strategiska platser runt sjön, framförallt från Glänåstornet. Här ser man i juni-juli en stor del av kullarna som har kläckts i sjön under året. Från höstens simfågelräkningar finns också data men här är naturligtvis antalet översomrare och inflyttare stort. Även om simfågelräkningarna inte visar hur många häckningar som genomförts i sjön under året ger de ändå en bra bild av Tåkerns förutsättningar att attrahera knölsvanar. Under hösten var antalet, i likhet med de senaste åren, mycket högt. Årets högsta notering blev 2384 ex som inräknades vid simfågelräkningen den 18 november. Över 1000 knölsvanar fanns kvar i december, 1525 räknades från Svålingetornet den 9:e och 500 från Hovtornet den 22:e. Mer anmärkningsvärt är de stora antalen i början av januari. Högsta noteringen blev 1500 ex den 3:e, räknat från Glänåstornet med utsikt över större delen av sjön. Antalet kullar i sjön uppskattades till 40, en fortsättning på den nedåtgående trend som funnits sedan toppåret 2003 (140 kullar). Varför antalet kullar varierar så mellan åren har vi idag ingen bra förklaring till. Det finns inget som tyder på att födounderlaget har förändrats, kransalgsbestånden är på en fortsatt hög nivå. Sedan finns det naturligtvis en hel rad andra faktorer som kan påverka antalet häckande knölsvanar, inte minst förhållandena i övervintringskvarteren.

Figur 7. Max antal knölsvansfamiljer under sommaren i Tåkern 1998-2007. *Maximum number of Mute Swan families during summer 1998-2007.*

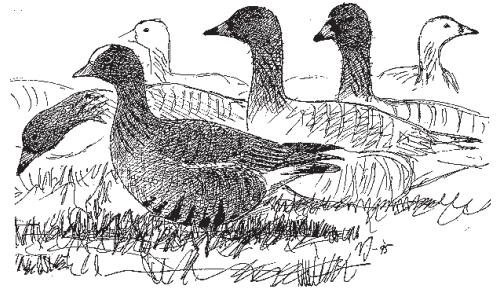
Figur 8. Antal knölsvanar i Tåkern 2007 räknade i huvudsak från Glänås fågeltorn (från och med september, gamla plus årsungar). *Number of Mute Swans in Lake Tåkern in 2007 counted mainly from Glänås bird tower. From September juveniles are included.*

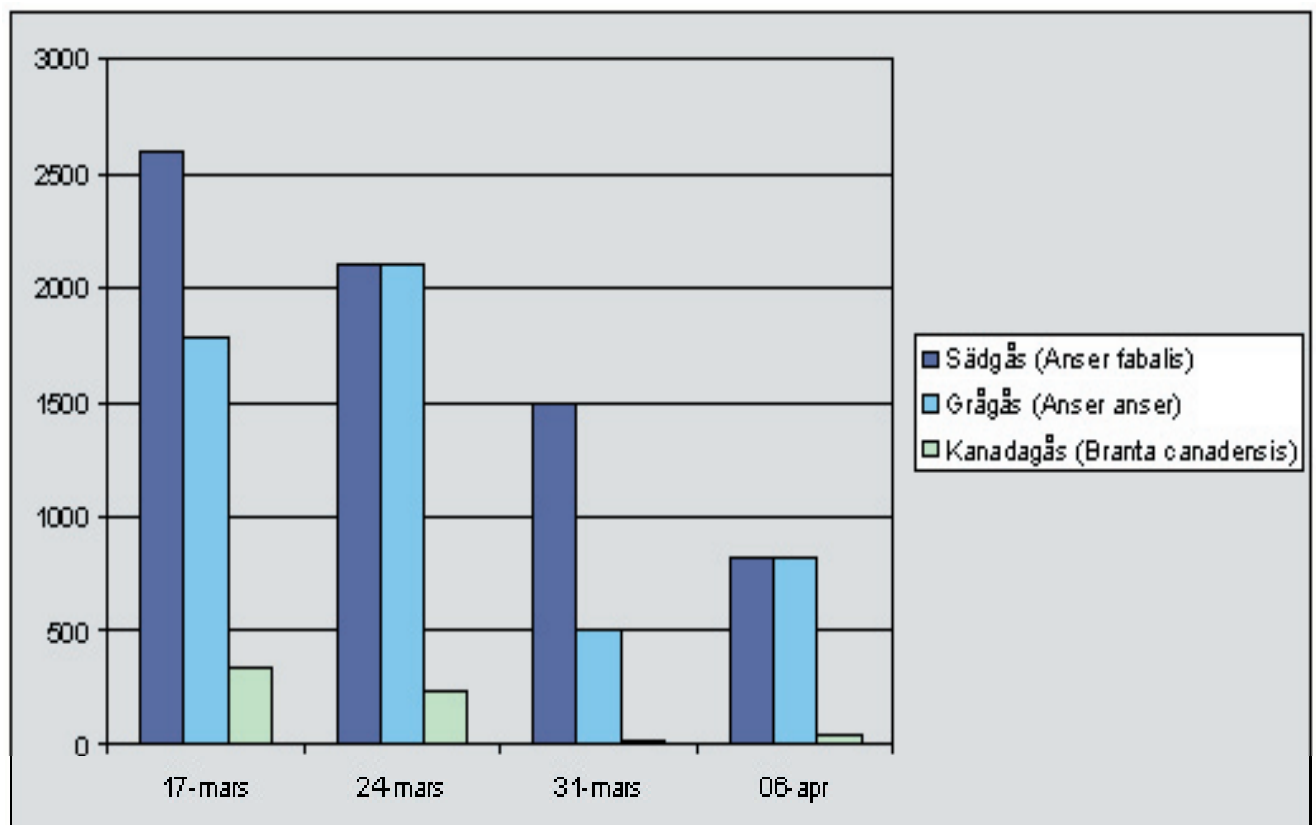
Gåsräkningar / *Geese-counts*

Lars Gezelius

Våren

Under våren arrangerades fyra gåsräkningar som täckte in hela sjön. Det blev en tidig vår och gässen drog snabbt förbi Tåkern norrut i mitten av mars och det blev aldrig några höga summor denna vår. Även under den milda inledningen av vintern i januari fanns stora mängder gäss vid sjön. De tre vanligaste arternas antal vid olika räkningstillfällen åskådliggörs i figuren nedan. Under vintern noterades 7 januari 1000 kanadagäss, 30 grågäss, 85 sädgäss, en bläsgås och 12 vitkindade gäss. 1-2 ex av **tundrasädgås** *A. f. rossicus* noterades 24-27 mars. Under våren toppade sädgässen med 2590, grågässen med 2100, bläsgässen med 150!, spetsbergsgässen med 13 ex 17 mars. En observation av **prutgås** gjordes 28 maj och en **stripgås** noterades vid Åsby 24 april. Under våren observerades fyra halsmärkta sädgäss. Beteckningarna T1 och U4 sågs på Hånger 9 mars och C8 och C88 sågs vid Ramstad 9 mars. Samtliga hade röd ring med vit text.

Figur 9. Antalet gäss vid vårens räkningar. *Number of geese during spring 2007.*

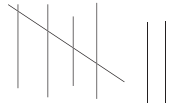
Hösten

Under hösten genomfördes nio gåsräkningar. Mittmåadsräkningarna på hösten ingår i de av Wetlands International samordnade europeiska inventeringarna av gäss. Räkningemetodiken var densamma som tidigare år, d.v.s. gässen räknades under morgonuppfloget från sju platser runt sjön. Räkningarna kompletterades med artbestämning av ovanligare arter på fälten senare samma dag eller dagen efter.

Antalet gäss vid räkningarna under hösten framgår av tabellen nedan. Det mest anmärkningsvärda var väl att **grågäss** och **vitkindade gäss** uppträdde i rekordantal (precis som 2006). **Sädgässen** rastade i tämligen normala antal om man ser till den senaste 10-årsperioden. De första anlände i början av september. Årets enda obs av **fjällgäss** blev åtta ex. 27 oktober (Benny Ekberg, m.fl.). **Bläsgässen** uppträdde mycket sparsamt denna höst. **Spetsbergsgässen** hade dock en något högre topp med som mest 48 ex i början av november. Maxantalet för **kanadagås** blev lägre än de föregående höstarna. **Vitkindade gäss** rastade i rekordantal från mitten av oktober till början av november med upp till 500 ex.

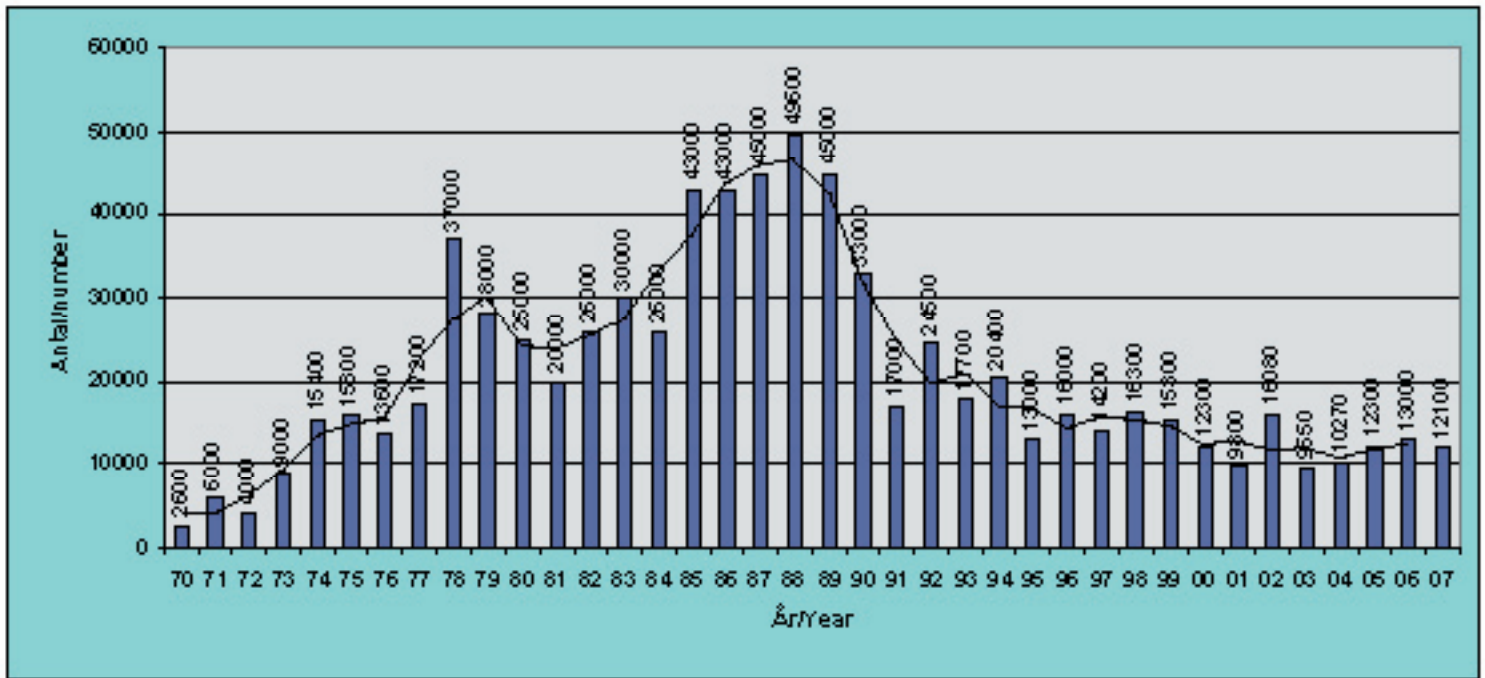
Tabell 1. Antalet individer av olika gåsararter vid höstens räkningar. *Number of Geese counted during the autumn.*

	18/8	8/9	15/9	29/9	13/10	27/10	3/11	10/11	18/11
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	-	124	1200	900	9800	12100	9140	6980	1820
Grågås <i>Anser anser</i>	18100	13040	14900	11200	5300	960	40	6	
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>	-	-	-	-	10	13	11	-	8
Spetsbergsgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	-	2	-	1	11	24	48	-	17
Fjällgås <i>Anser erythropus</i>	-	-	-	-	-	8	-	-	
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	1300	1420	3000	1000	1100	800	1530	50	1000
Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i>	-	-	-	-	500	400	500	-	
Stripgås <i>Anser indicus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	
Prutgås <i>Branta bernicla</i>	-	-	-	-	-	1	-	-	

Sädgås *Anser fabalis* (NT)

Höstmaximum infaller allt senare och årets topp blev 12 100 ex 27 oktober. Maxantalet verkar ha stabiliserat sig kring strax över 10 000. De flesta gässen flög liksom tidigare ut i sektorn Säby-Furåsa samt vid Holmen-Renstad (särskilt under senare delen av hösten). Antalet sädgäss i Sverige 2006 var som högst under november med 46731. Arten har en fallande trend som höstrastare i Sverige. I oktober finns ca 30 % av de i Sverige rastande sädgässen vid Tåkern. 2006 var de två största rastplaterna i oktober Tåkern och Östen, med ca 13 000 på vardera lokal. Dessa två sjöar hyste alltså drygt 60 % av de rastande sädgässen i Sverige.

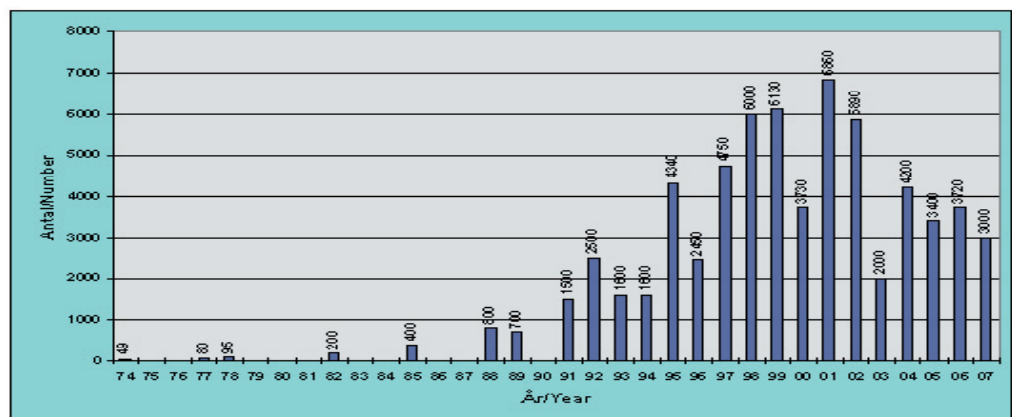

Figur 10. Max antal sädgäss vid Tåkern höstarna 1969-2007. Linjen anger rullande treårsmedel.
Maximum number of Bean Geese at Tåkern during the autumns 1969-2007. The line shows running three-year mean.

Kanadagås *Branta canadensis*

Antalet höstrastande kanadagäss ökade i slutet av 1990-talet men efter 2001 kan en nedåtgående trend skönjas vad gäller höstmaximum. Variationerna under hösten är dock stora och beror bl.a. på att de utnyttjar Vättern som alternativ sovplats. Årets max, 3000 ex, inräknades 15 september. Antalet häckande kanadagäss är fortsatt relativt lågt i Tåkern. I maj/juni sågs endast fem kullar (jfr. 19 st 2006, 18 st 2005, 8 st. 2004, 16 st 2003 och 2002, 14 st 2001 och -00 samt 22 st 1999) i vassarna och på strandängarna runt sjön, fördelat på: Åsby 3, Bankängen 1 och Svanshals äng 1.

Figur 11. Max antal kanadagäss vid Tåkern höstarna 1974-2007.
Maximum number of Canada Geese at Tåkern during the autumns 1974-2007.

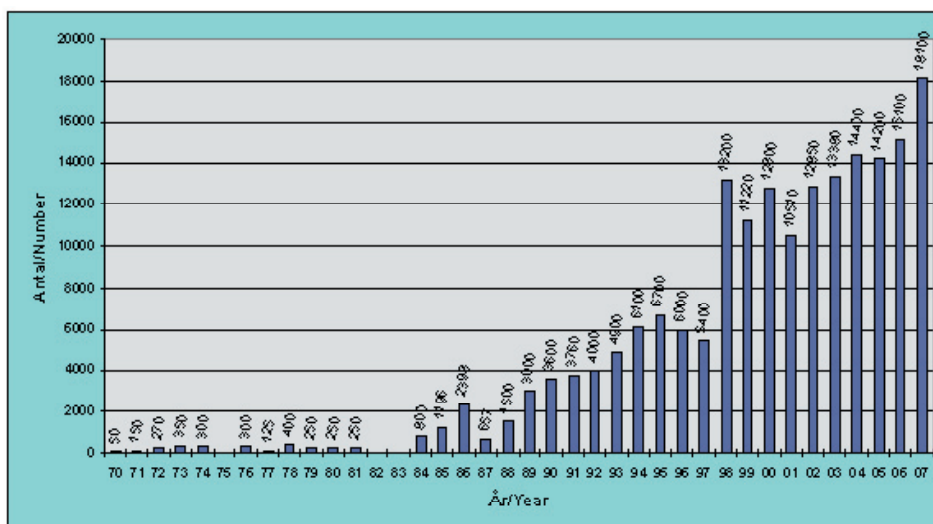

Grågås *Anser anser*

Maxantalet grågäss under hösten, 18 100 i mitten av augusti, är återigen ett rekord för Tåkern. Totalsumman har vid de riksomfattande septemberinventeringarna i Sverige ökat kraftigt från 20 000 ex 1984 till ca 200 000 ex 2007. Tåkern hyste 2007 landets näst största ansamling av grågäss i september i paritet med Hjälsstaven, Uppland.

Figur 12. Maxantal grågäss under höstarna 1970-2007. *Maximum number of Greylag Geese during the autumns 1970-2007.*

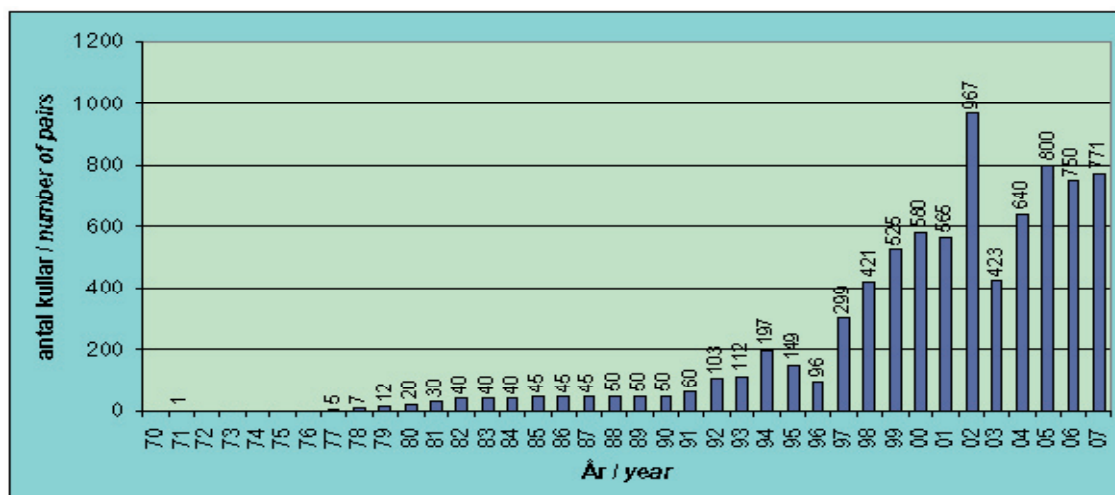
Räkning av kullar

Årets inventering var heltäckande och räkningarna skedde 30 april - 20 maj, med huvudinventeringsdagar 5 och 20 maj, d.v.s. under perioden då kullarna lämnar vassområdena och går upp på strandängarna. Dethögsta antalet kullar på respektive strand-ängsavsnitt återges i tabell 2. Årets inventering slutade på 771 kullar. Tåkerns häckande population av grågäss verkar ha planat ut kring ca 800 par. Vårvädret ställde inte till med nämnvärda problem under ruvnings-perioden mars/april.

Tabell 2: Antal grågåskullar fördelade på olika strandängar med 2006, 05, 04, 03 02, 01, 00, 1999 och 1998 års antal inom parentes. *Number of Grey-lag Geese clutches on different meadows at Tåkern. Number 2006, 05, 04, 03, 02, 01, 00, 1999 & 1998 within brackets.*

Äng/Meadow	Antal/Number
Ramstad + mad	13 (24, 16, 9, 1, 15, 4, 5, 16, 5)
Kvarnängen	12 (5, 5, 12, 5, 40, 35, 30, 32, 25)
Bankängen	60 (54, 57, 40, 55, 130, 80, 80, 90, 100)
Svanshals äng	95 (74, 67, 75, 82, 100, 40, 40, 19, 16)
Glänås-Lorby	33 (2, 10, 5, 0, 10, 0, 0, 0, 0)
Sjötuna	41 (8, 50, 32, 12, 16, 20, 16, 10, 5)
Hov/Furåsa	66 (90, 75, 62, 27, 77, 80, 93, 52, 41)
Säby	65 (90, 105, 100, 20, 100, 65, 35, 30, 9)
Sandby	50 (40, 75, 15, 10, 43, 17, 15, 20, 33)
Herrestad	73 (30, 43, 30, 20, 77, 30, 23, 24, 14)
Källstad hopabete	35 (10, 11, 20, 30, 35, 10, 30, 10, 15)
Hånger	0 (5, 20, 15, 0, 22, 0, 0, 0, 0)
Källstad	5 (23, 12, 20, 4, 40, 34, 22, 31, 18)
Yxstad	53 (85, 70, 70, 62, 80, 50, 20, 33, -)
Åsby	50 (90, 40, 39, 25, 72, 50, 34, 57, 40)
Väversunda	120 (120, 125, 96, 75, 110, 50, 137, 101, 100)
Summa:	771 (750, 800, 640, 423, 967, 565, 580, 525, 421)

Figur 13. Antal grågåskullar 1970-2007. *Number of Greylag Geese families 1970-2007.*

Skedand *Anas clypeata* (NT) och åрта *Anas querquedula* (VU)

Lars Nilsson

Under årens lopp har försök gjorts att uppskatta hur många skedänder som häckar i Tåkern. Detta är ingen lätt uppgift. Fåglarna, och då speciellt hanarna, uppehåller sig i april och fram till juni företrädesvis i den s.k. blå bården, det öppna vattnet mellan vass och strandäng. De är då lätta att räkna. De är också rörliga och flyger gärna mellan olika lokaler runt sjön. Uppskattningen av antalet häckande par bygger framförallt på ett stort antal besök vid de olika strandängarna. Antalet hanar och honor har räknats. Under 2007 beräknas 18 par av skedand ha funnits vid sjön under häckningstid (2006:17, 2005:13, 2004:18, 2003:18, 2002:17, 2001:16, 2000:17, 1999:20 par). Beståndet fortsätter att ligga stabilt på knappt 20 par. Medeltalet för de senaste nio åren är 17 par. Första observationen gjordes redan 27 mars då ett par sågs vid Glänås. Under försommaren samlades större mängder skedänder för ruggning vid sjön, bl.a. räknades 29 hanar in från Glänåstornet 17 juni. Noteringarna vid höstens simfågelräkningar ligger inom det normala, högsta siffran var 130 ex den 18 augusti. Årets sista observation gjordes vid Glänås där en honfärgad fågel sågs 9 november.

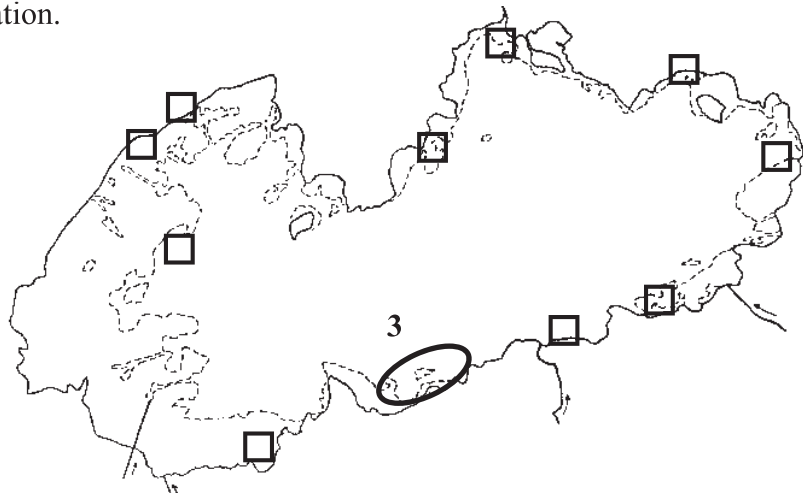

Figur 14. Par/revir av skedand *Anas clypeata*, 18 st
Number of pairs of Shoveler, 18.

Årtan har räknats runt Tåkern enligt samma principer som gällt för skedand. Uppträdandet följer också samma mönster, lättobserverad i blå bården under våren och färre observationer fram mot sommaren. Under 2007 räknades till 13 revir vid sjön (2006:13, 2005:12, 2004:12, 2003:16, 2002:16, 2001:13, 2000:12, 1999:12 revir). I slutet av 1970-talet uppskattades det häckande beståndet till 15-20 par. Under andra halvan av 80-talet ökade antalet par med en topp 1990 på 40-45 par. Under slutet av 90-talet har antalet sedan minskat. Första observationen för året gjordes 6 april, då ett ex sågs vid Glänås. Största antal samtidigt under våren var åtta ex, då tre par och två hanner sågs vid Glänås 2 maj. Vid höstens simfågelräkningar observerades årtor bara i oktober då 3 ex kunde räknas in den 13:e, årets sista observation.

Figur 15. Par/revir av åрта *Anas querquedula*, 13 st.
Number of pairs of Garganey, 13.

Snatterand *Anas strepera* (LC)

Lars Nilsson

Här görs återigen ett försök att beräkna hur många snatteränder som finns i Tåkern. Uppgiften är inte lätt eftersom snatteranden under häckningstiden är ganska mobil och också kan vara diskret i sitt uppträdande. Till hjälp har jag tagit framförallt Fältstationens dagbok. Här finns registrerat ett antal observationer dels från olika strandängar med blå bård och dels från paddlingsturer från olika delar av sjön. Komplettering görs också med obsar från de olika fågeltornen. Tåkernobsar av snatterand som registrerats i Svalan har också kontrollerats (88 poster, en minskning jämfört med fjolåret).

Med utgångspunkt från dagboken bedöms Tåkernpopulationen under 2007 till 44 par, en ökning jämfört med förra året (2006:42, 2005:31, 2004:52, 2003:32, 2002:29 par). Det måste poängteras att siffran är ganska osäker eftersom snatteranden, som tidigare påpekats, är både mobil och diskret i sitt uppträdande. Vid Glänås hittades ett bo med 13 ägg den 14 juni (på gamla flotten). Årets första observation av snatterand gjordes redan den 13 mars då två par sågs vid Glänås. Redan i juni samlas snatteränder i större flockar, bl.a. sågs 68 ex vid Sjötuna 18 juni. Under höstens simfågelräkningar noterades höga antal även om senare års rekordsiffror inte uppnåddes (18 augusti: 500 ex, 15 september:305 ex, 13 oktober:520 ex, 18 november:1). Ännu den 9 november sågs 115 ex vid Glänås. Årets sista observation gjordes 18 november.

Figur 16. Par/revir av snatterand *Anas strepera*, 44 st. *Number of pairs of Gadwall, 44.*

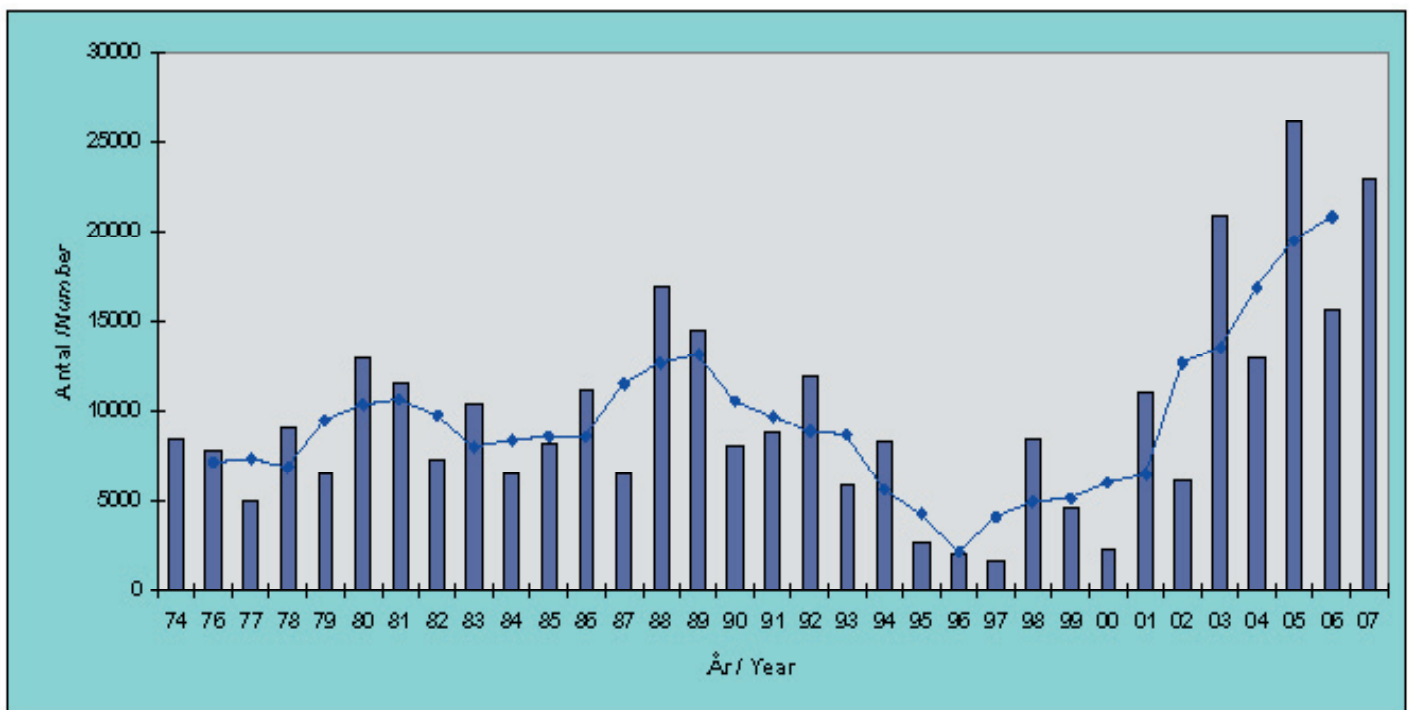

Simfågelräkningar / *Counts of Waterfowl*

Lars Gezelius

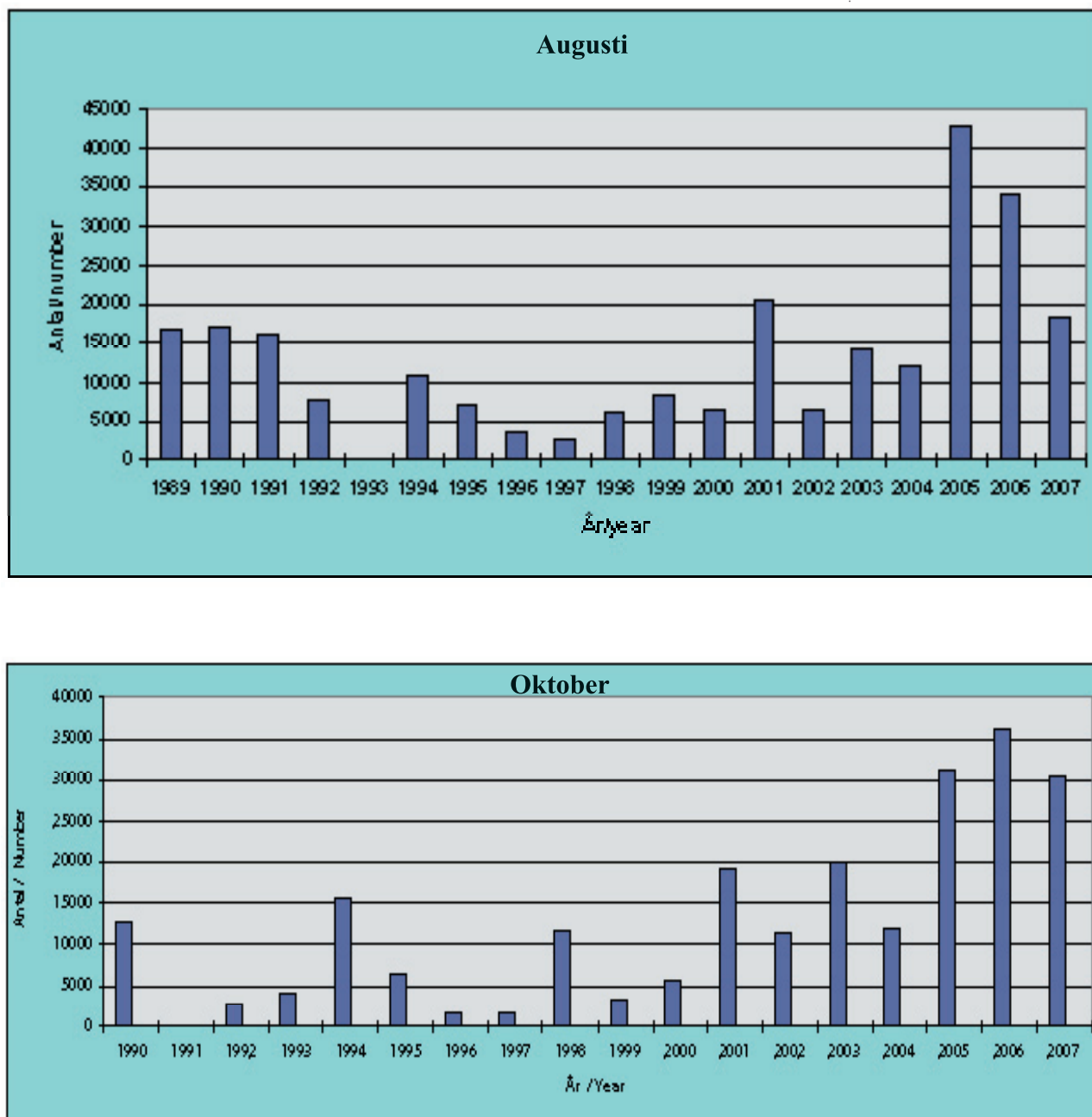
Under hösten genomfördes fyra simfågelräkningar. Räkningen i september var en del av de all-europeiska räkningarna av simfåglar som samordnas av Wetlands International. En räkning som inte redovisas i tabellen genomfördes också 18 november. Väderbetingelserna var bra vid alla räkningstillfällena med god sikt och svaga vindar med undantag för augusti då det var hård SV-vind. Räkningsplatserna var i stort sett bemannade som tidigare år, d.v.s. Svanshals udde, Glänås, Sjötuna, Hov, Säbyviken, Svälinge, Åsby samt en paddeltur i Renstad yttre. Med undantag av augustiräkningen blev det relativt höga summor även denna höst. Det har ju varit höga summor generellt sedan 2005. En stor del av sjöns bottenyta var bevuxen av axslinga *Myriophyllum spicatum* och kransalgen rödsträse *Chara tomentosa*.

Antalen var omkring två gånger högre än medelantalen för den senaste 10-års perioden och septembersumman (exklusive sothöns) var den näst högsta sedan räkningarna startade 1974. Antalen ökade också successivt under hösten för att toppa med drygt 30 000 ex i oktober. Möjligen kan de något lägre summorna i augusti förklaras av den hårda vinden som försvårade räknandet. Under senhösten uppträdde fisk- och småkrypsätare i rekordantal, se t.ex skäggdopping, storskarv, vigg och knipa. Simänderna låg generellt högt med bläsand och gräsand i topp. Noteras bör också rekordet på 490 stjärtänder i september. Bland dykänderna var det också höga antal av brunand och vigg. Vid samtliga räkningar var det höga antal obestämda änder som låg långt ute på sjön. Merparten av dessa var troligen brunand och bläsand. Knölsvanarna låg på en jämn och hög nivå hela hösten medan däremot sothönsen låg omkring medelantalet. 18 november räknades 2384 knölsvanar, 820 gräsänder och 181 knipor. Från vintern och våren 2007 kan nämnas att vid räkningen 7 januari konstaterades knipa 1000 !!, salskrake 250, storskrake 500, sothöna 200, sångsvan 80 och knölsvan

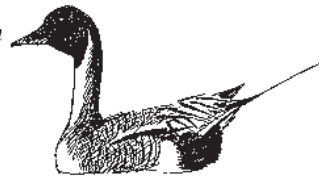
Figur 17. Totalt antal inräknade simfåglar, exklusive sothöns, i Tåkern under septemberräkningen 1974-2007. Linjen anger rullande treårsmedelvärde. *Total number of waterfowls, exclusive the Coot, in Tåkern in the mid-september counts 1974-2007. The line shows running three-year mean.*

Figur 18. Totalt antal inräknade simfåglar vid augustiräkningarna (omkring 17 augusti), diagrammet överst och oktoberräkningarna (omkring 15 oktober). Ingen räkning genomfördes i augusti 1993 resp i oktober 1991. *Total number of waterfowls counted in Lake Tåkern in August (above) and October.*

1300. Noteringen av knipa är förmodligen det högsta antal som räknats i sjön. I mars rastade en amerikansk kricka vid Sjötuna och Holmen 3-24 mars. Fem mindre sångsvanar sågs vid Glänås 27 mars samt ett ex där 3 april. 27 mars noterades 1100 vigg i sjön. I mitten av maj noterades drygt 30 brunandshanar vid Glänås respektive Tovören. Det är rimligt att anta att minst 100 par häckar i Tåkern. Från sommaren finns noteringar om 100 brunänder vid Tovören 3 juni, 1001 knölsvanar 4 juni och 1500 gräsänder vid Tovören. En chilensk bäsand noterades vid Glänås 12 juli. Den höll till i sjön under hela sommaren. En rödhuvad dykand sågs vid Glänås 7 juni och en amerikansk bläsand vid Svälänge 29 juni.

Tabell 3. Antal simfåglar vid höstens räkningar. Inom parentes anges medelantalet för de senaste tio årens räkningar. * anges vid månadsrekord för Tåkern.

Number of Waterfowls during the autumn counts. Within brackets is given the mean for the latest ten years counts. * marks new month record for Tåkern.

	18/8	(97-07)	15/9	(97-06)	13/10	(97-06)
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	151	(156)	160	(138)	552*	(143)
Gråhakedopping <i>Podiceps grisegena</i>	0	(0)	0	(0)	0	(0)
Svarthakedopping <i>Podiceps auritus</i>	0	(0)	0	(0)	2	(0)
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	2	(1)	2	(0)	0	(1)
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	43	(447)	90	(384)	750*	(209)
Häger <i>Ardea cinerea</i>	32	(41)	6	(36)	34	(34)
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	1871	(1303)	2230	(1364)	2200	(1381)
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	1	(0)	4	(3)	40	(6)
Chilebläsand <i>Anas sibilatrix</i>	1	(0)	0	(0)	0	(0)
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	1	(2)	0	(1)	0	(2)
Bläsand <i>Anas penelope</i>	1352	(1003)	3340	(1593)	6800	(2574)
Snatterand <i>Anas strepera</i>	500	(239)	305	(275)	520	(270)
Kricka <i>Anas crecca</i>	1355	(936)	820	(1034)	330	(453)
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	2377	(1158)	1960	(726)	1700	(780)
Stjärtand <i>Anas acuta</i>	16	(9)	490*	(51)	38	(61)
Årta <i>Anas querquedula</i>	0	(2)	0	(0)	3	(0)
Skedand <i>Anas clypeata</i>	130	(36)	40	(29)	13	(34)
Brunand <i>Aythya ferina</i>	2412	(4532)	5400	(3718)	7300	(3245)
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	866	(303)	1240*	(144)	1700*	(512)
Bergand <i>Aythya marila</i>	0	(1)	0	(0)	0	(0)
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	120*	(56)	80	(65)	570	(215)
Obest. änder Aninae sp.	2500*	(762)	6600	(1046)	5400	(2098)
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	8*	(1)	2	(1)	84	(41)
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	0	(0)	4	(0)	0	(0)
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	0	(3)	90	(67)	200	(236)
Obest skrak <i>Mergus</i> sp.	0	(0)	0	(0)	0	(0)
Sothöna <i>Fulica atra</i>	4722	(4303)	3700	(3763)	2150	(2828)
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	0	(0)	0	(0)	0	(0)
Summa:	18458	(15320)	26563	(14696)	30386	(15134)
% av medelvärde	120 %		181 %		201 %	

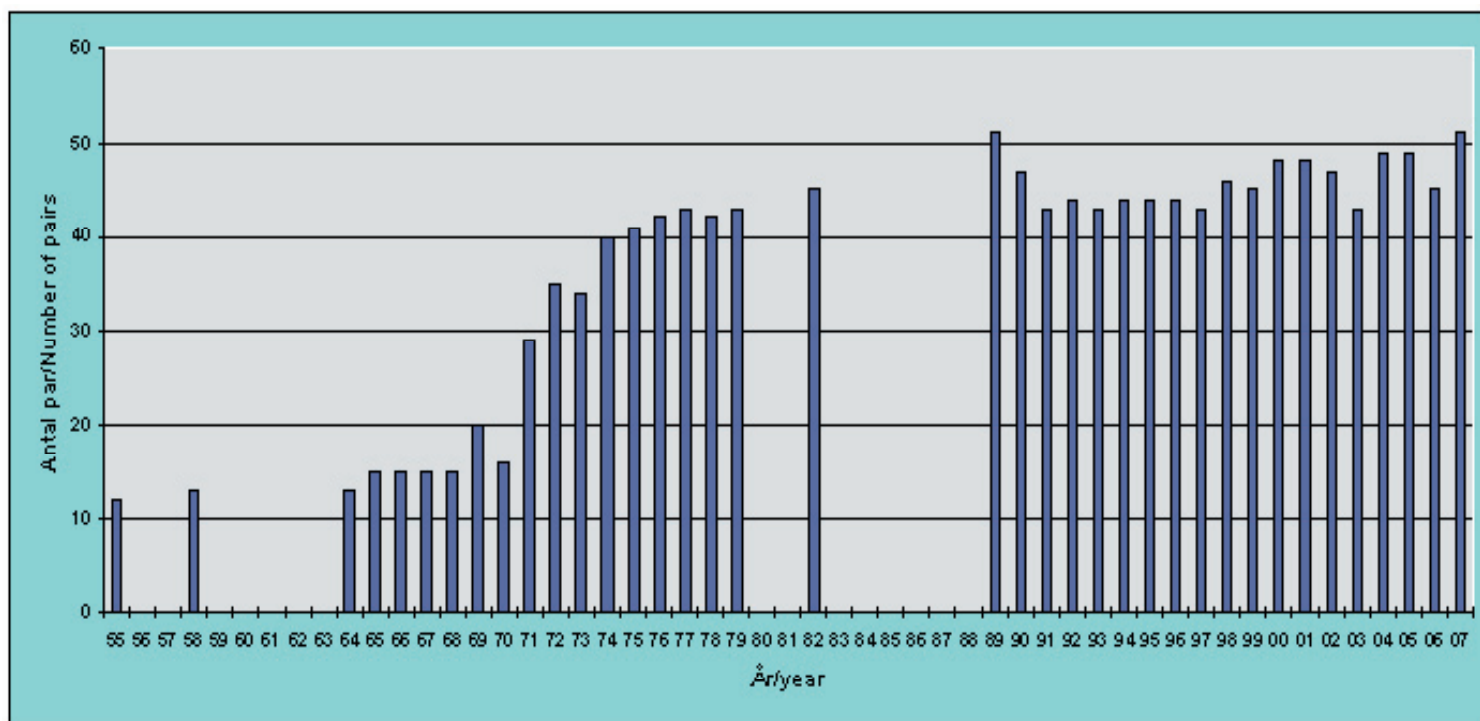

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

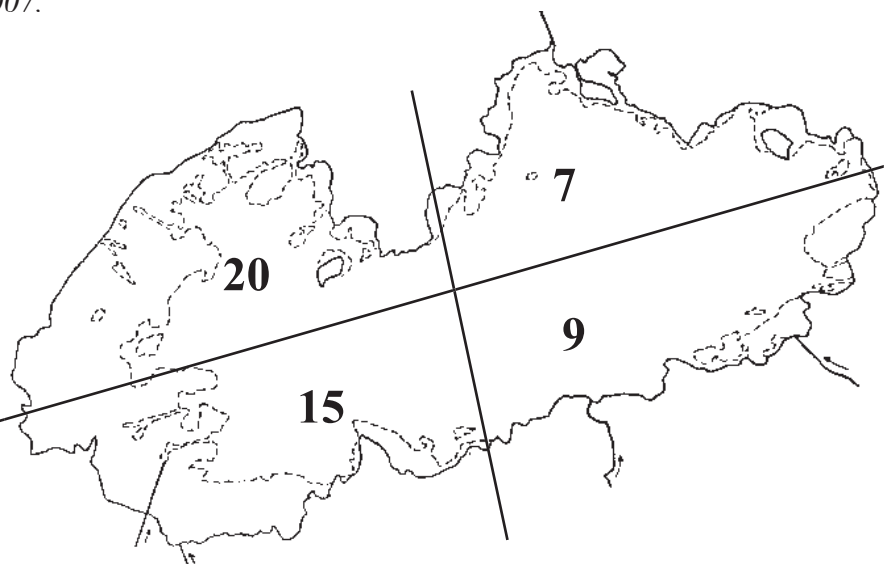
Ture Persson

De första individerna anlände tidigt och sågs den 24 mars och då på tre lokaler - Glänås, Ramstad och Svålinge. Reviren intogs och bobyggandet var i full gång under hela april. Intensivstudier skedde den sista aprilveckan och inprickning av revir skedde under hela fältsäsongen. Flygga ungar sågs från början av juli. Så sent som den 10 oktober såga en hona vid Glänås. Avflyttningen sker från slutet av augusti och under september. Från sträckräkningen vid Falsterbo 2006 rapporteras 966 utsträckande individer och maximum under en dag var den 24 aug. med 95 exemplar. Ingen ringmärkning har skett under året och några rapporter om återfynd har ej inkommit. Antalet revirhållande par var 51 st och i sjöns sektorer blev fördelningen NW 20, SW 15, SE 9 och NE 7. Stammen är stabil och med en kullstorlek på ca 3 ungar kan uppemot 150 ungar ha kommit på vingarna.

Figur 19 Antalet par av brun kärrhök i Tåkern 1955-2007. *Number of breeding pairs of Marsh Harriers in Tåkern 1955-2007.*

Figur 20. Antal häckande par av brun kärrhök i fyra sektorer, totalt 51 par. *Number of pairs of Marsh Harriers in different parts of the lake, in all 51 pairs.*

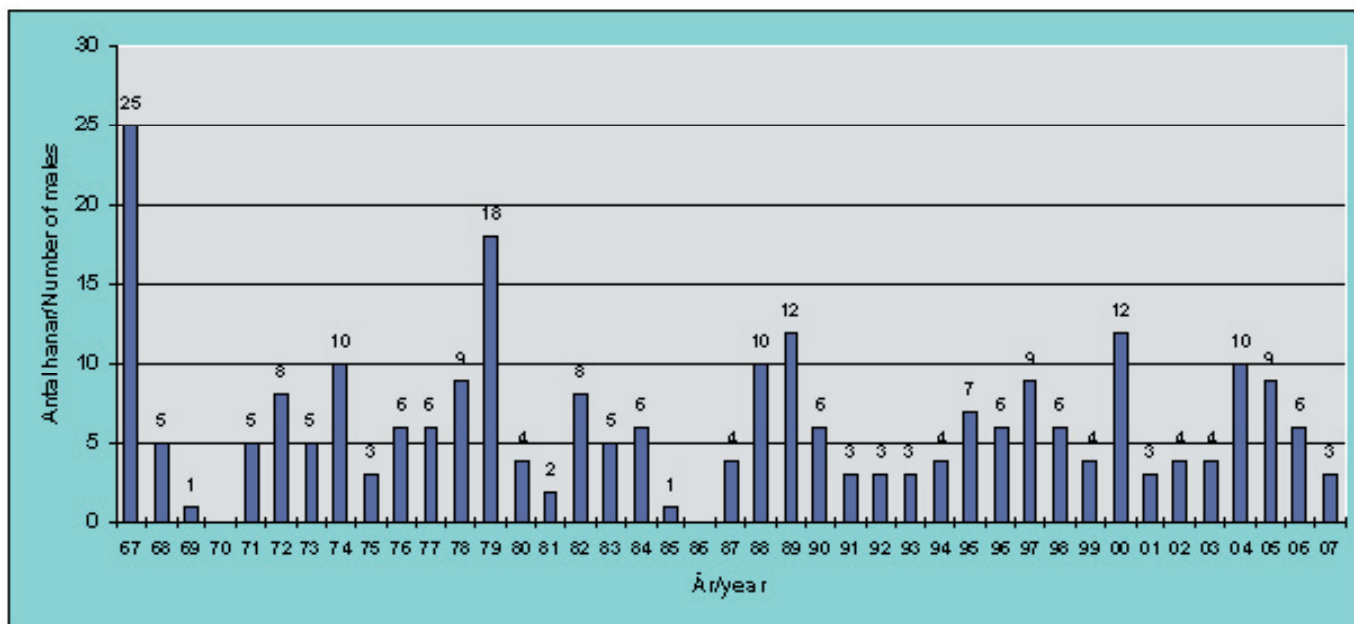

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* (VU)

Lars Nilsson

Antalet småfläckiga sumphönor har varierat betydligt mellan åren. I figur 21 visas numerären under de senaste 40 åren. De sista åren på 1960-talet skedde en drastisk minskning då noll till fem individer hördes. 1967 kunde 10-25 exemplar höras på sträckan Väversunda-Renstad. Under 1990-talet kan en svagt uppåtgående trend skönjas. År 2000 var ett toppår med en av de högsta årssummorna under hela perioden. 2001 spelade tre och 2002 respektive 2003 fyra fåglar, vilket är låga siffror. Antalet ökade markant 2004, 2005 och 2006. Årets antal, tre spelande fåglar, är lägre än de senaste tre åren. Troligen får vi även kommande år se en stor variation i antalet spelande fåglar, som kanske inte främst beror på tillgången till lämpliga häckningsbiotoper utan lika mycket på förhållanden i övervintringsområdet och under flyttning. Alla observationer har gjorts i sydväst, på sträckan Väversunda-Kvarnängen. Första observationen för året gjordes 24 april vid Kvarnängen. Både vid Väversunda och Kvarnängen har fåglar hörts också under första halvan av augusti. Detta är en bra indikation på att vårreviren var permanenta och inte yttranden från rastande fåglar. Årets sista observation är från 11 augusti vid Lövängsborg.

Figur 21. Antal spelande småfläckiga sumphönor vid Tåkern 1967-2007. *Number of whistling Spotted Cranes at Tåkern 1967-2007.*

Figur 22.

Platser där småfläckig sumphöna spelade i slutet av maj och början av juni 2007. *Whistling Spotted Cranes in late May and early June 2007.*

Trana *Grus grus*

Lars Gezelius

De första tranorna anlände till Tåkern 11 mars. Under våren räknades tranor mer regelbundet i samband med gåsräkningarna. Denna vår blev det mycket låga antal med en topp på endast 470 ex 6 april. Vårrekordet är från 2004 då 3220 ex rastade.

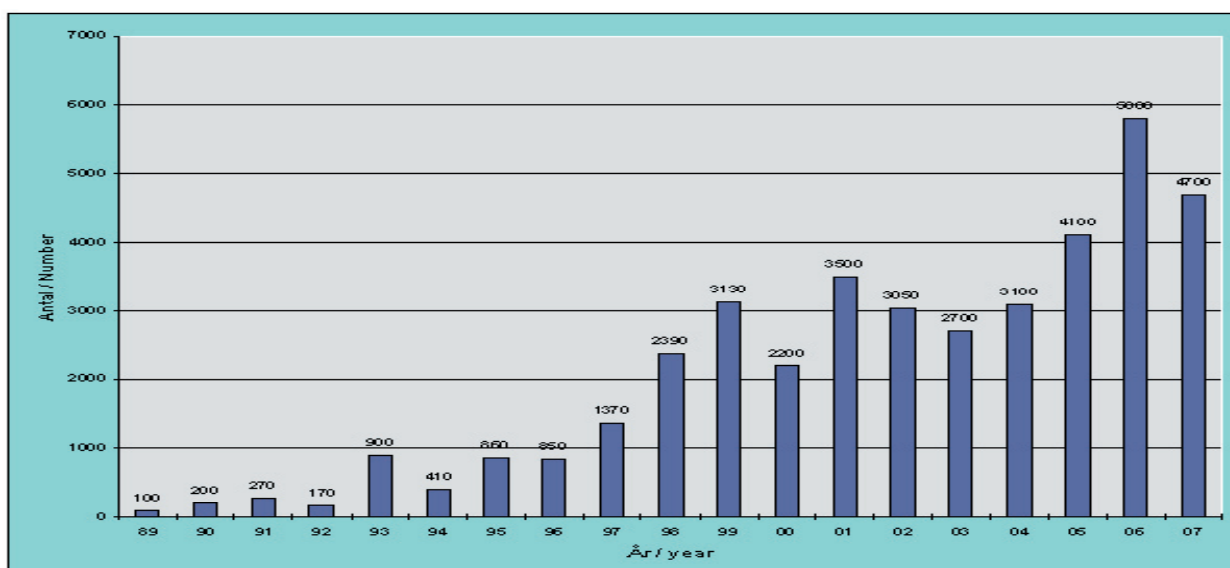
Sammantaget bedöms ca 100 ex ha översomrat vid sjön (räknade i slutet av maj). Under april till juni markerades ensamma par, varnande fåglar eller par med ungar på karta över Tåkern. I år bedöms att 18 par påbörjat häckning vid sjön, vilket är ungefär som fjolårets 17 par. Trenden är hela tiden en svagt ökande häckpopulation. Endast två av paren sågs med en-två ungar vardera. Man kan misstänka att predationen är hög p.g.a. att rävpopulationen är stor. Detta år märktes ingen tranunge. Vid gåsräkningarna under hösten noterades antalet tranor med följande resultat:

18/8	8/9	15/9	29/9	13/10	27/10	3/11
1900	2910	4200	4700	118	0	0

Toppnoteringen på 4700 ex 29 sept är den näst högsta noteringen vid sjön.

Figur 23. Häckningsplatser för tranor vid Tåkern 2007, 18 par. *Territories of Cranes in Tåkern 2007, 18 pairs.*

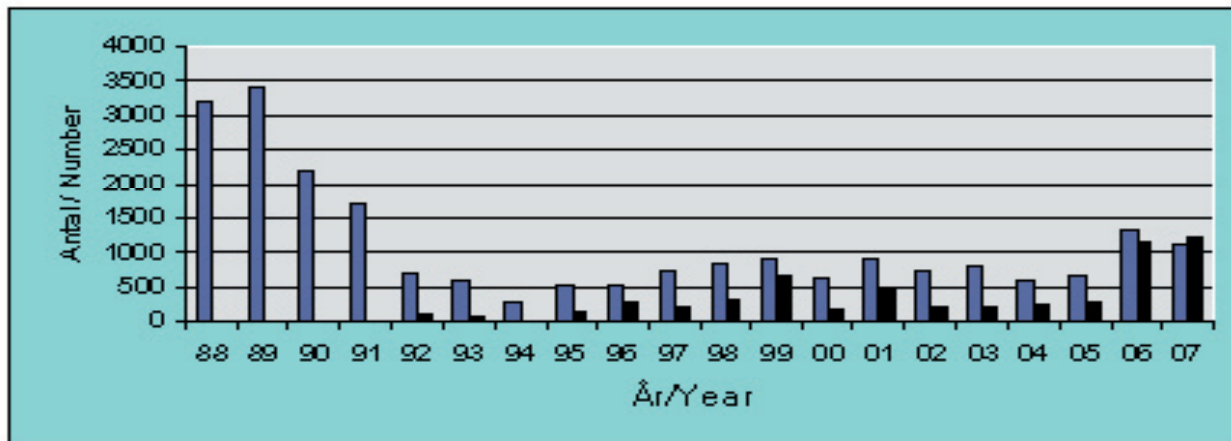
Figur 24. Högsta dagsnotering av tranor vid Tåkern under höstarna 1989-2007. *Highest number of Cranes at Tåkern during the autumns 1989-2007.*

Skrattmås *Larus ridibundus*

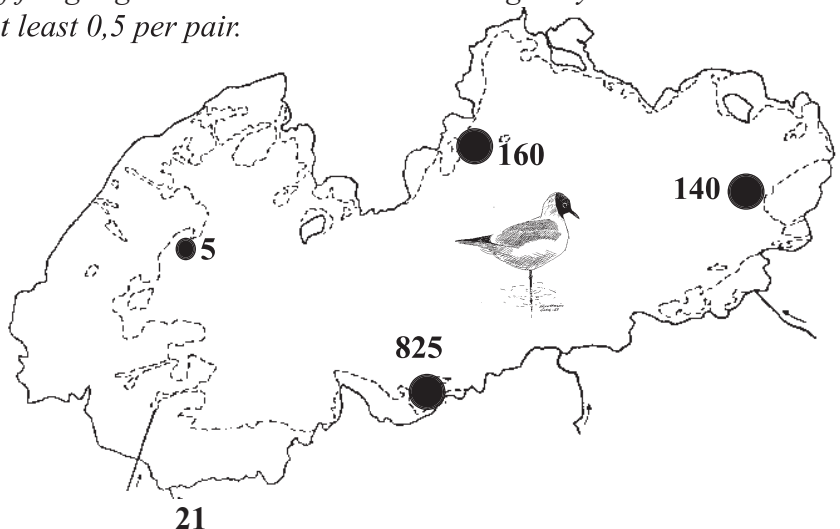
Lars Gezelius

Enstaka fåglar höll till vid Tåkern redan i januari. Större antal (70 ex.) noterades 13 mars. I maj påbörjade ca 1130 par häckning i fyra huvudkolonier. Liksom de senaste åren häckade alla par på öar ute i sjön. De nyskapade öarna vid Glänås var mycket attraktiva och de blev även i år den dominerande häckningsplatsen. Vid Glänås var paren uppdelade på de olika öarna med 340 par på stora ön, 210 på västra ön, 12 på östra ön, 220 på avlånga ön norr om fågeltornet, ett par på ön närmast fågeltornet samt 34 på gamla flottarna och åtta på nya flottarna. Det innebär färre par på stora ön och östra ön men fler på västra ön, avlånga ön samt på flottarna mot i fjol. 16 maj kontrollerades äggkullstorleken i 96 bon vid Tovören och medelkullstorleken var 2,8 ägg per bo. Liksom föregående år gick häckningen över lag bra för skrattnåsarna. 2005 utsattes kolonin vid Glänås för intensiv predation av kråkor och bruna kärrhökar men i år, liksom i fjol uteblev denna nästan helt. I år var kolonin här 825 par mot 1020 par 2006 och 190 par 2005, vilket gör att försvaret mot predatorer blir bättre. Här bedöms ca 1000 ungar blivit flygga. Kolonin vid Furåsa var uppdelad på fyra mindre kolonier och här bedöms ca 100 ungar blivit flygga. Detta år beräknas totalt 1200 ungar ha blivit flygga, vilket ger 1,1 ungar per par mot 0,9 par par 2006. I juni och juli ringmärktes 155 boungar, främst vid Tovören och Glänås. Två återfynd har rapporterats under året. En fågel märkt som bounge vid Furåsa 10 juni lästes av (ringnumret) med kikare 27 oktober i Amsterdam, Holland och en fågel märkt som bounge 2006 kontrollerades av ringmärkare i Antwerpen, Belgien, 4 februari 2007.

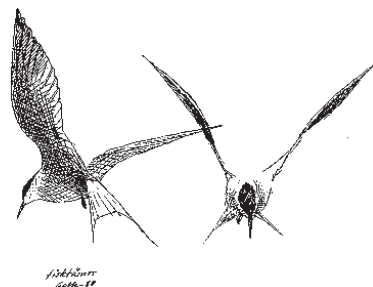
Figur 25. Antal par 1988-2007 och ungproduktion 1992-2007 hos skrattnås. För åren 1988-91 saknas data angående ungproduktionen, men baserat på anteckningar på fältkartor dessa år bedömer vi att antalet ungar då var minst 0,5 ungar per par. *Number of breeding pairs of Black-headed Gulls 1992-2007 and number of fledglings 1992-2007 in Tåkern. During the years 1988-91 we estimate the number of chicks to at least 0,5 per pair.*

Figur 26. Skrattnåsens häckningsplatser i början av juni 2007, 1130 par. *Breeding sites 2007 of the Black-headed Gull in early June, 1130 pairs.*

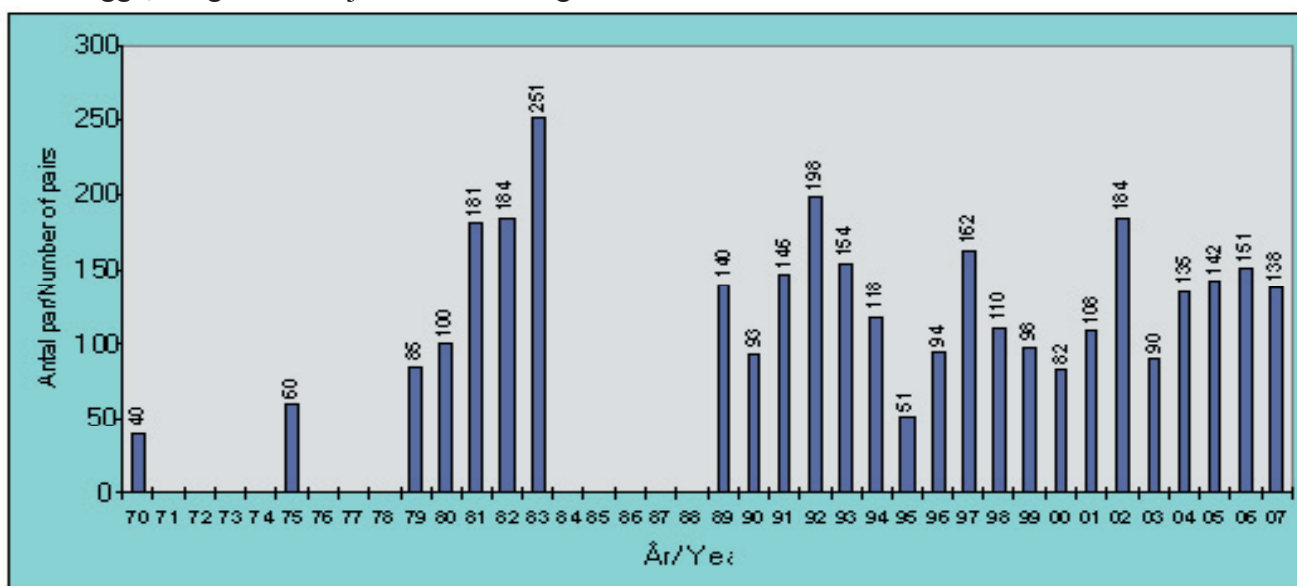

Fisktärna *Sterna hirundo*

Lars Gezelius

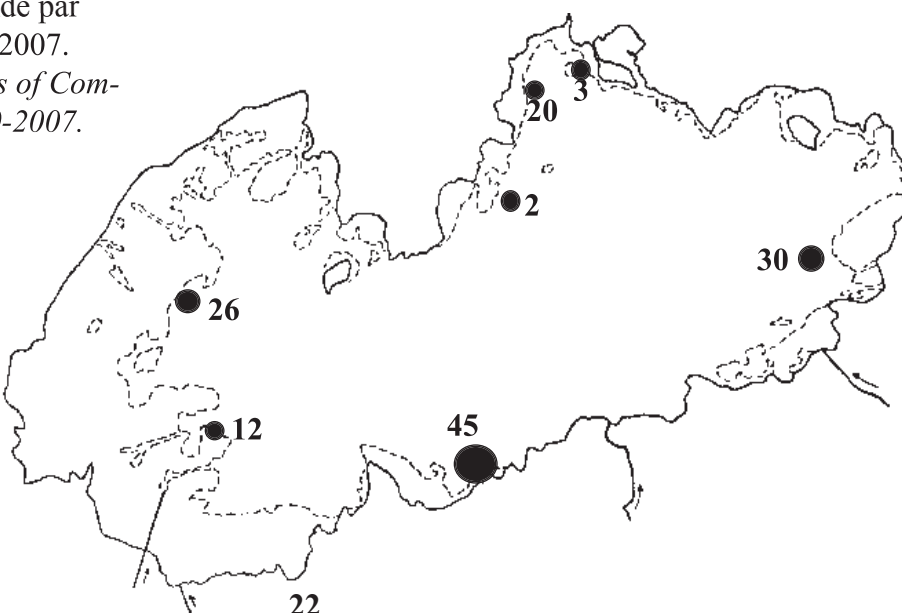
Årets första observation gjordes redan 19 april. I år häckade 138 par fisktärnor i Tåkern, vilket är över medeltalet för åren 97-06 som är 126 par. Populationen i Tåkern uppvisar en stor variation i antal med relativt snabba svängningar. De senaste åren har det varit en svagt stigande trend som bröts detta år. Spridningen av kolonierna i sjön var även i år ganska stor, vilket framgår av kartan nedan. Största kolonin var vid Glänås, huvudsakligen på flottarna, men även på de nyskapade öarna i kanten på skrattnåskolonierna. Uppskattningsvis kom minst 150 ungar på vingarna vid sjön detta år, vilket ger drygt en unge per par. De konstgjorda träflottarnas (totalt sju st) attraktivitet var stor detta år. I år häckade 56 par fisktärnor (41 %) på flottarna mot 38 - 45 par åren 2003-06. De flesta (35 par) nyttjade de tre nya flottarna vid Glänås. I övrigt sex par på de två gamla flottarna vid Glänås samt tre par på flotten i Svälunge och 12 par på flotten i Renstad yttre. Kullstorleken kontrollerades i 49 bon början av juni. Medelkullstorleken var 2,6 ägg. Under året ringmärktes 83 ungar, de flesta på flottarna vid Glänås samt vid Renstad Yttre. Ett återfynd av en fisktärna märkt 2003 rapporteras från Swakopmund, Namibia 22 januari. Fågeln kontrollerades av ringmärkare och fick även en namibisk ring. Avståndet är ca 900 mil. En fisktärna märkt 1999 kontrollerades av ringmärkare i Zeebrugge, Belgien efter sju år och 305 dagar.

Figur 27. Antalet häckande par fisktärnor i Tåkern 1970-2007.

Number of breeding pairs of Common Tern in Tåkern 1970-2007.

Figur 28. Fisktärnans häckningsplatser (antal par) i Tåkern 2007, totalt 138 par. *Breeding sites (number of pairs) of Common Tern 2007, in all 138 pairs.*

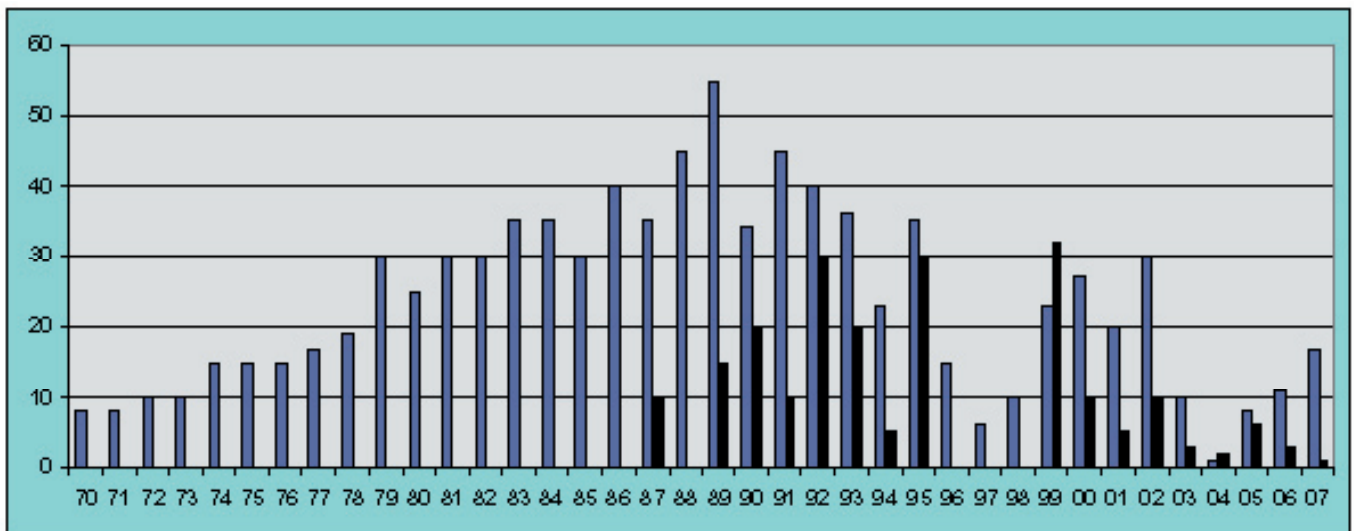

Svarttärna *Chlidonias niger* (VU)

Lars Gezelius

Efter toppåren i slutet av 1980-talet och början av 1990-talet har populationen fluktuerat ganska kraftigt med en minskande trend och ungfågelproduktionen är sällan god. De senaste åren har populationen legat på ca 10 par med undantag för bottenåret 2004. Årets första svarttärna sågs 15 maj vid Glänås. 16 par svarttärnor gick till häckning utanför Furåsa udde men häckningen spolierades p.g.a. kraftiga vågor som sköljde in över den lilla gyttjeön 14 juni. Äggkullstorleken kontrollerades i 14 bon 10 juni och det var 11 bon med 3 ägg, 2 bon med 2 ägg och ett bo med 1 ägg, vilket ger ett medeltal på 2,6 ägg per par. 12 par sågs också 29 juni vid Tovören. Ett enda av dess par hade en kläckt unge och kan omöjligt ha varit en omläggning av något av de 16 paren från Furåsa. Årets siffra slutar därför på 17 par. Glädjeämnet är att populationen ökade men det är tråkigt och typiskt att häckningen spolierades av yttre omständigheter. En ungfågel (troligtvis den enda som kom på vingarna detta år) sågs vid Tovören 4 augusti.

Figur 29. Antal par 1970-2007 och ungprouktion (svarta staplar) 1987-2007 hos svarttärna.
Number of breeding pairs of Black Tern 1970-2007 and number of fledglings (black bars) 1987-2007 in Tåkern.

Figur 30. 17 par svarttärnor påbörjade häckning (svarta punkter).
17 pairs of Black Tern started breeding (at the black dots).

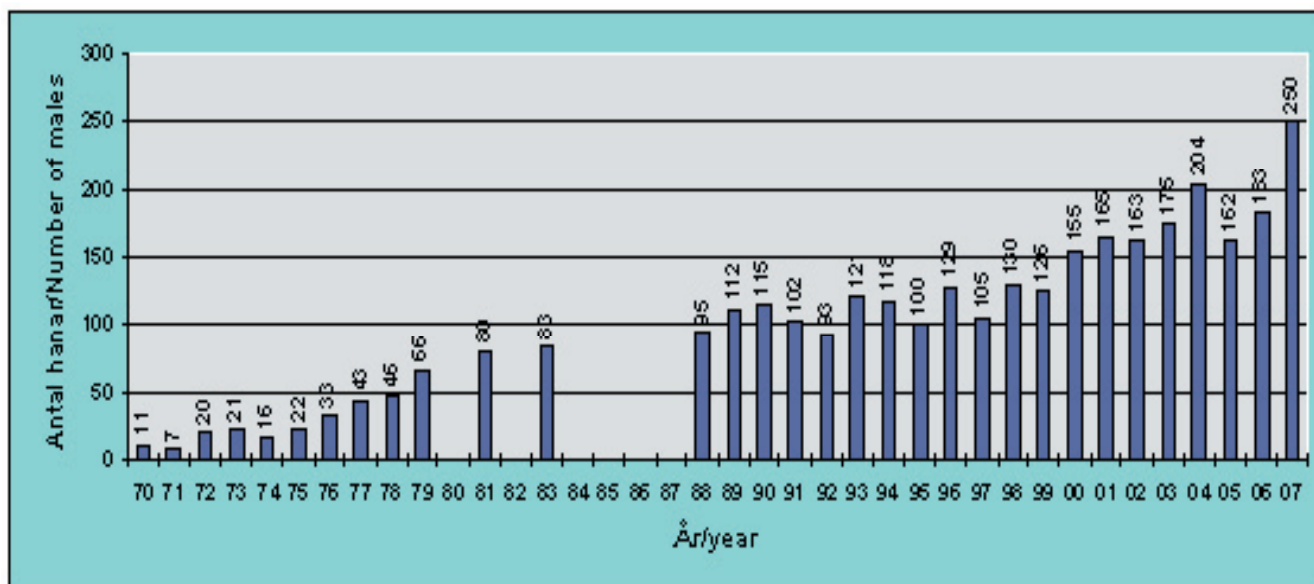

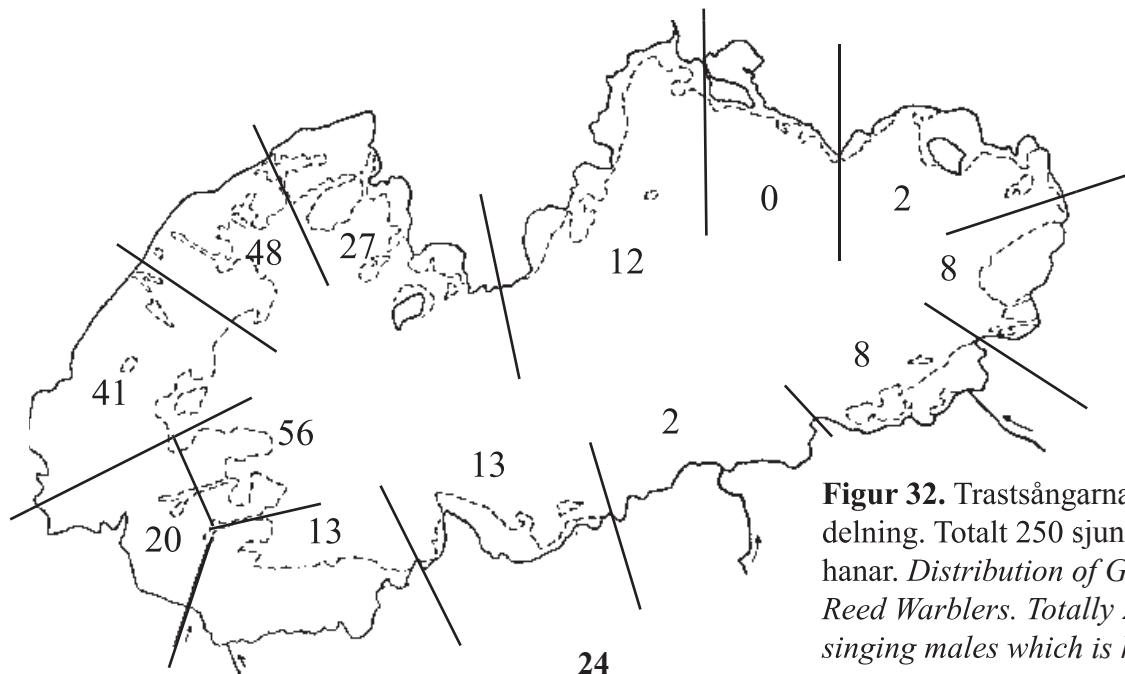
Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* (NT)

Lars Gezelius

Årets insats koncentrerades på att inventera antalet sjungande hanar. Första trastsångaren hördes redan 28 april. I stort sett alla vassområden blev inventerade och sjungande hanar prickades in på vasskartor från 16 maj till 12 juni. Flera områden blev besökta mer än två gånger. Årets inventering slutade på rekordet 250 sjungande hanar, vilket är det högsta antalet vid Tåkern någonsin. Populationen har tidigare bedömts planat ut på nivån strax under 200 par, men årets höga antal innebär ett skutt upp till en ny nivå. Det är mycket höga tätheter i Renstad Yttre och vid kanaler och laguner i västra vassarna samt Källstadviken och ökningen från 2006 ligger helt i den västra delen från Renstad-vassen till Yxstad. I övriga områden är antalen likvärdiga med de närmast föregående åren. Inga adulta fåglar ringmärktes och inga bofynd gjordes. Under den standardiserade märkningen vid Renstad kanal i juli-september fångades heller ingen trastsångare. Fångststatistiken vid Renstad kanal följer inte helt antalet sjungande hanar och gjorde det i synnerhet inte i år. Vassen vid märkplatsen var dock starkt påverkad av det höga vattenståndet i juli-augusti.

Figure 31. Antalet revirhävande trastsångare i Tåkern 1970-2007. *Number of singing males of Great Reed Warbler in Tåkern 1970-2007.*

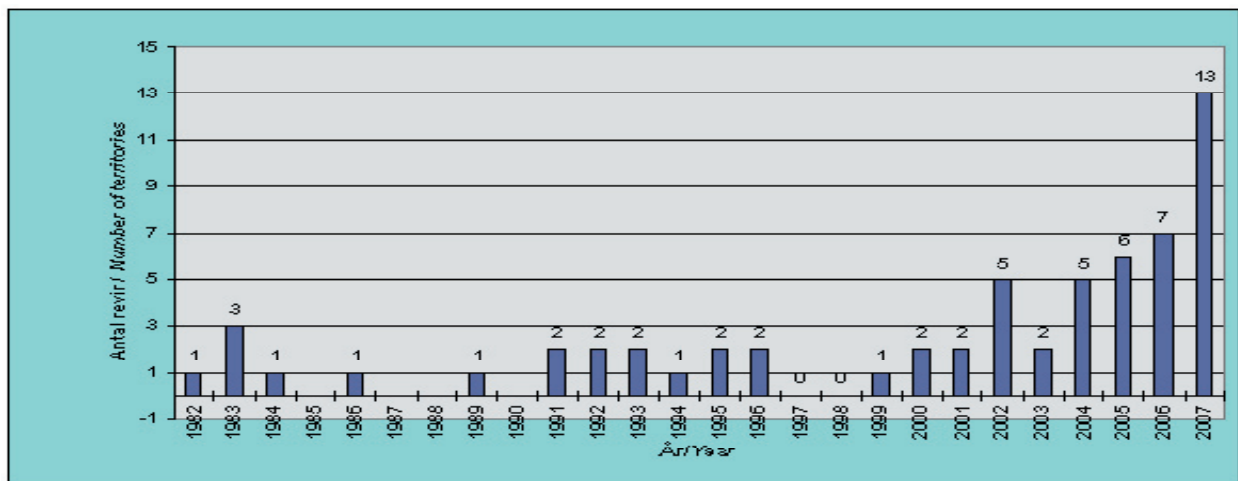
Figure 32. Trastsångarnas fördelning. Totalt 250 sjungande hanar. *Distribution of Great Reed Warblers. Totally 250 singing males which is highest ever.*

Vassångare *Locustella luscinioides*

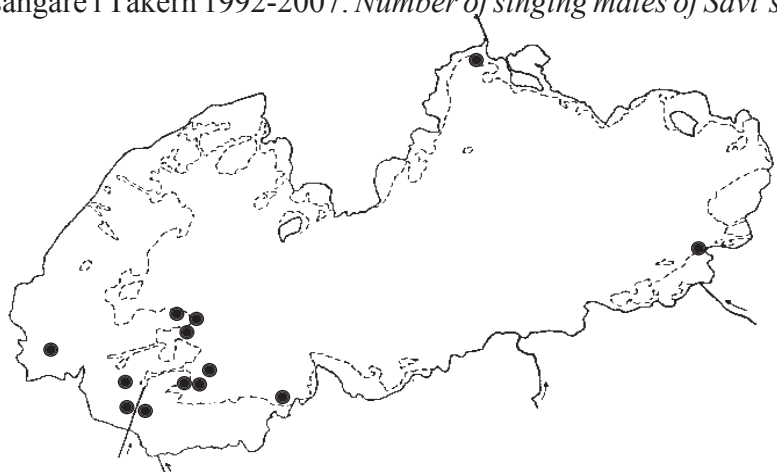
Lars Gezelius

Vassångare ges härmed för första gången i denna rapportserie en egen sida. Anledningen är att arten nu uppträder som årlig häckfågel i sjöns vassar och populationen ökar i antal. Tåkernpopulationen torde vara en av de största i landet (vilket är typiskt för Tåkerns hårt vassanknutna häckfåglar, och den nu gör sällskap med rördrom, brun kärrhök, trastsångare och skäggmes i den kategorin). Första observationerna av arten i Tåkern gjordes 1972 och -74. Årligt rapporterad i enstaka ex vid sjön var den under perioden 1982 - 2001. Första säkerställda häckningen dokumenterades 1996, då ett bo med fyra ägg påträffades och två boungar senare kunde märkas. Det var då det första bofyndet av arten i Sverige och följdaktligen de första boungar av arten som märktes i landet (Vingspegeln, Gezelius 1996). Under åren 2002-2007 dokumenterades stadigt fler revirhållande hanar och under dessa år fångades ungfåglar av arten i juli samband med nätfångsten i vassen vid Renstad kanal, omständigheter som tyder på häckning i sjön. Det höga antalet stationära hanar gjorde det intressant att mer systematiskt försöka fånga och ringmärka dessa i sina revir. Arten är relativt lätt att locka in i nät med bandspelare. Hanarna reagerar starkt på uppspelning av en artfrände i reviret och oftast krävs bara någon minuts väntan innan fågeln sitter i nätet. På så vis kunde i år sju hanar fångas in och ringmärkas. De försågs även med individuella kombinationer av färgringar för att kunna följa dem i fält och dokumentera ev. förflyttningar utan ytterligare infångande. I samband med fångsten bestämdes fågelns ålder och flera biometrisk data om fåglarna samlades in. Av årets sju hanar var tre fjolårsungar och fyra bedömdes som förfjolingar eller äldre. De kontroller av hanarna som gjordes i sina revir tyder på att de i hög grad är stationära i sina revir. Fyra bon påträffades och och fem pulli märktes i ett bo.

Figur 33. Antalet revirhållande vassångare i Tåkern 1992-2007. *Number of singing males of Savi's Warbler in Tåkern 1992-2007.*

Figur 34. Revir av vassångare i Tåkern 2007. Totalt minst 13 sjungande hanar. *Distribution of territories of Savi's Warbler. Totally at least 13 singing males which is highest ever.*

Skäggmes *Panurus biarmicus* (NT)

Lars Gezelius

Kylan och tillgången på mat spelar stor roll för skäggmesens överlevnad under vintern. Vintern 06/07 kännetecknades av en mycket mild inledning. I februari blev det några kallare nätter och lite snö och is. I januari-februari var endast nio nätter kallare än 10 grader och endast en natt under 15 minusgrader. Det var sålunda ingen exeptionellt svår vinter ur skäggmessynpunkt får man förmoda. Under vintern noterades endast smärre flockar av skäggmesar i sjöns vassar, t.ex. ca 50 ex vid Svanshals-Glänås 5 januari, 20 ex Hov 30 januari och 20 - 25 ex i Renstad yttre i februari - april.

Häckningsstudier

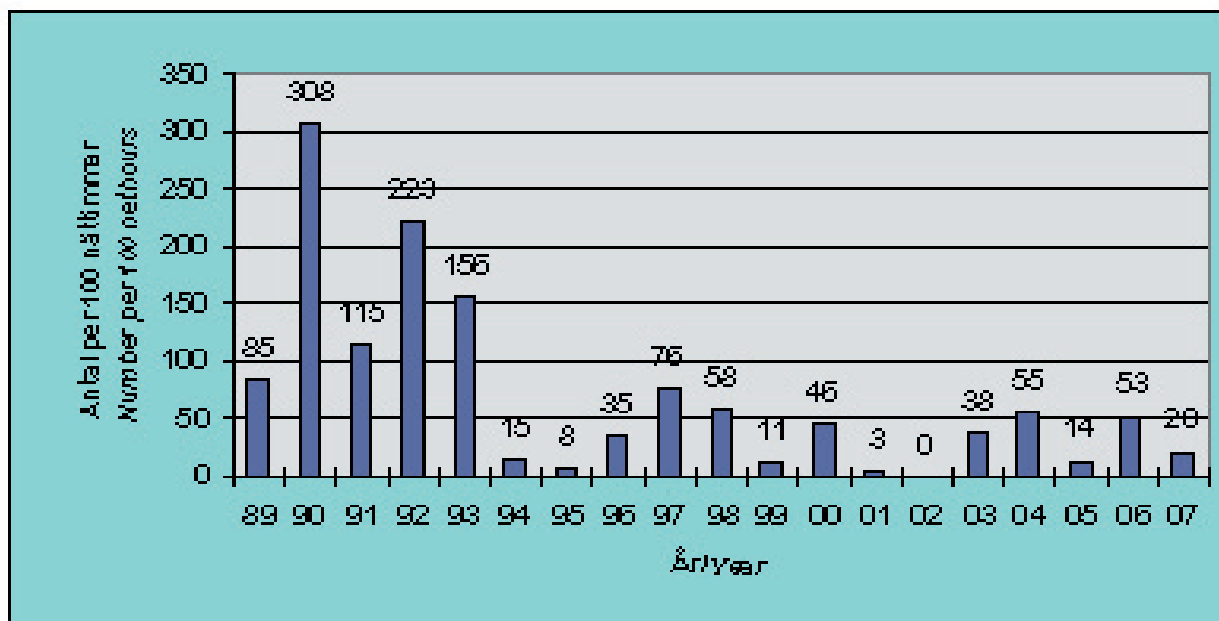
Detta år gjordes omfattande häckningsstudier i juni av Janusz Stepniewski. Totalt hittades 46 bon och 29 av dessa märktes 123 bounge, vilket gör 4,2 ungar per bo.

Höstmärkning

Totalt märktes 90 flygga skäggmesar, de flesta vid den standardiserade fångsten vid Renstad kanal. I figur 35 visas fångsten per nättimme under september-oktober för de senaste åren, vilket kan ge en fingervisning om förändringar av populationsstorleken. Mellan 1993 och -94 skedde en kraftig minskning och därefter har populationen legat på en lägre nivå och fluktuerat. Medelfångsten 1996-2005 är 34 fåglar per 100 nättimmar så årets antal på 20 ligger något under medel. I månadsskiftet september - oktober noterades viss högflykt. Inga grupper sågs dock lämna Tåkern.

Återfynd/kontroller

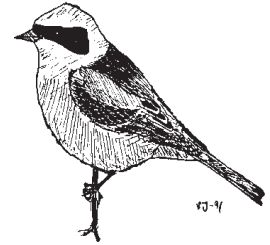
Hittills har två återfynd rapporterats 2007. En hona som fångades 18 november i Norge av Rune Aae som besökte oss under sommaren. Fågeln var märkt som bounge 11 juni. En annan fågel som märktes som bounge 17 juni kontrollerades vid Färjestaden, Öland, 28 oktober.

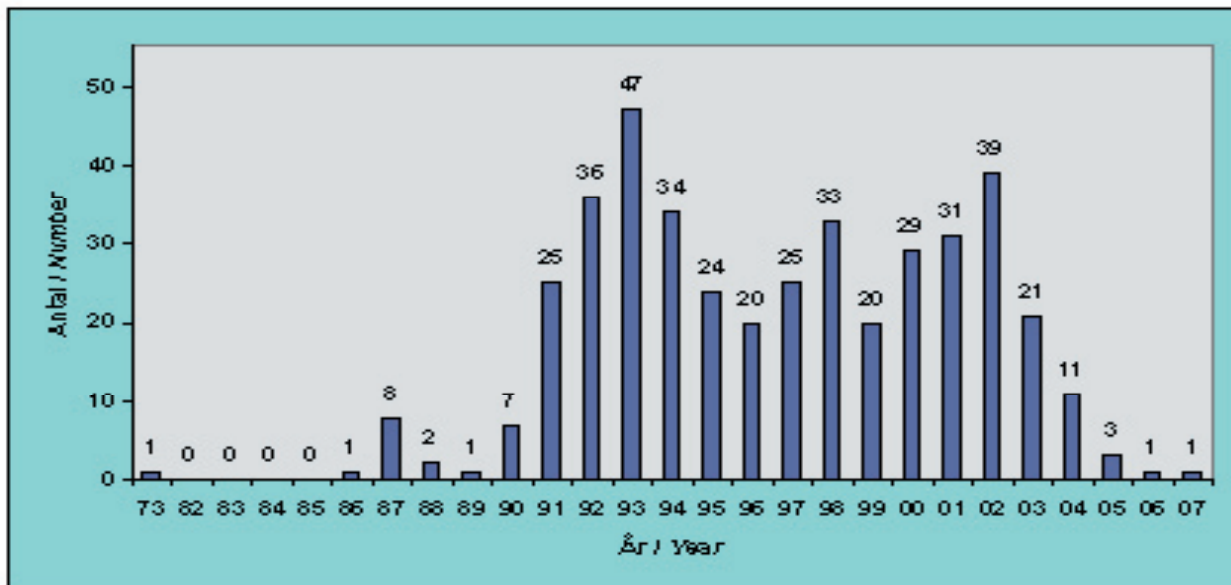
Figur 35. Antalet fångade skäggmesar per 100 nättimmar under september-oktober 1989-2007.
Number of trapped Bearded Tits per 100 net-hours during September-October 1989-2007.

Pungmes *Remiz pendulinus* (VU)

Karl-Martin Axelsson

Den riktade inventeringsinsatsen av häckande pungmes vid Tåkern blev något mindre än normalt under 2007. En bidragande orsak var bl.a. det höga vattenståndet under sommaren som gjorde vissa områden mer svårtillgängliga än vanligt. Resultaten av den samlade inventeringsinsats som gjordes kring sjön visar dock tydligt på fortsatt låg numerär av arten. Första observationen för året gjordes den 2 maj vid Lövängsborg. Under säsongen noterades sedan endast en påbörjad häckning, vid Renstad kanal. Där sågs två hanar den 6 juni och den 9 juni sågs ett par som byggde bo. Båda fåglarna i det häckande paret var färgmärkta på annan plats än Tåkern. Boet, som var byggt i en björk, färdigställdes åtminstone till säckstadium. Den 20 juni sågs en ny hane som var märkt med endast aluminiumring. Totalt sågs alltså minst tre hanar och en hona på platsen. Utöver häckningen vid Renstad kanal gjordes endast enstaka observationer vid Lövängsborg, Svälunge och Glånås under sommaren.

Figur 36. Antal funna påbörjade/kompletta pungmesbon vid Tåkern 1973-2007. *Number of found nests of Penduline tits (in various stages) at Tåkern 1973-2007.*

Figur 37. Pungmesboets läge. *Location of the Penduline Tit nest.*

Ringmärkning / Bird ringing

Lars Gezelius

Under året märktes 2353 fåglar av 57 arter. Totalt har nu drygt 90500 fåglar av 153 arter märkts i Fältstationens regi sedan starten 1964. Roskarl blev ny märkart för stationen (märktes i Gryts skärgård) och det blev årsrekord för vassångare. Bland ovanliga märkartar kan nämnas storskarv, vattenrall, gräsand (fångade i andfånget), sparvuggla, gök (stationens andra) och gröngöling. Andfånget var i drift under fem veckor i maj-juni. 871 fåglar märktes av Göran Bergengren vid Slästorp, Boxholms kommun, bl.a. ugglorna, hackspettarna samt många mesar, finkar, siskor och sparvar. Gråsiskorna bestämdes till rasen brunsiska, *C.f. cabaret*.

Märkning av boungar

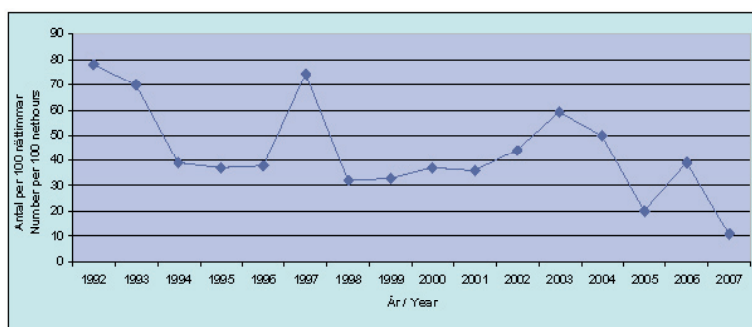
Under året märktes 974 boungar av 28 arter, vilket är normalt antal jämfört med de senaste fem årens antal kring 1000. Arbetet koncentrerades som vanligt på måsar och holkhäckande arter, i år kompletterat med skäggmes. Skrattnås och fisktärna märktes i måttlig omfattning. Mest anmärkningsvärt är kanske att trastsångare tyvärr uteblev helt i märkprotokollen detta år. Bland ovanligheter detta år var märkningen av fem vassångarungar samt en storskarvunge och sju gråtrutungar i Sommen och 17 silvertärnor och 53 skrântärnor i Gryts skärgård. Märkning av boungar i holkar resulterade i 463 ex vilket är ett förhållandevis högt antal. Flest även i år blev det av svartvit flugsnappare med 221 ungar märkta. Notabelt är det låga antalet blåmesungar.

Höstmärkning

Fångstinsatsen vid Renstad kanal 1 juli till 7 november resulterade i 2116 nättimmar varav 2081 föll inom ramen för den standardiserade vassmärkningen (1 juli - 14 oktober). Det är ca 500-1000 timmar färre än normalt och underskotten var störst i juli och september. Det höga vattenståndet i juli drabbade ringmärkningsverksamheten hårt eftersom märkning omöjliggjordes under 8-25 juli. Antalet nättimmar (standard) var i juli 513, i augusti 1298, i september 186 och i oktober 84. Vad gäller trender uttryckt som antalet fåglar märkta per 100 nättimmar kan vi konstatera att vattenståndet och påverkan på vassens kvalitet påverkade fångsten starkt och det blev synnerligen låga antal för de typiska vassarerna (se diagram nedan). För rörsångaren noterades det lägsta antalet sedan starten av standardmärkningen 1992. Även sävsångaren fångades i låga antal, sex per 100 nättimmar, vilket är under medel på 13. Sävparven hade däremot en något mer normal säsong med tre fångade per 100 nättimmar mot medeltal kring fem.

Återfynd och kontroller

Hittills har 15 återfynd/kontroller rapporterats under året samt några återfynd gjorda tidigare år. Två rörsångare kontrollerades i Belgien samt två i Landsjön, en på Ottenby och en på Torhamn. En sävsparv kontrollerades i Spanien och en i Frankrike. Övriga återfynd av skrattnås, fisktärna och skäggmes återges under dessa arters redovisning i denna rapport.

Tabell 4. Antalet ringmärkta fåglar 2007. Inom parentes anges hur många som var boungar. *Number of ringed birds in 2007. Ringed as nestlings within brackets.*

Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	1	(1)
Grågås <i>Anser anser</i>	2	(2)
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	4	
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	1	
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	4	(4)
Roskarl <i>Arenaria interpres</i>	1	(1)
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyrtus minima</i>	19	
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	9	
Skrattmås <i>Larus ridibundus</i>	155	(155)
Gråtrut <i>Larus argentatus</i>	7	(7)
Skrântärna <i>Sterna caspia</i>	53	(53)
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	83	(83)
Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>	17	(17)
Gök <i>Cuculus canorus</i>	1	
Sparvuggla <i>Glaucidium passerinum</i>	1	
Kattuggla <i>Strix aluco</i>	1	(1)
Tornseglare <i>Apus apus</i>	3	(2)
Gröngöling <i>Picus viridis</i>	1	
St. Hackspett <i>Dendrocopos major</i>	3	
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	3	(3)
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	1	
Sädesärta <i>Motacilla alba</i>	1	
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	7	
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	20	
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	1	
Koltrast <i>Turdus merula</i>	11	(1)
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	1	
Vassångare <i>Locustella luscinioides</i>	12	(5)
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenob.</i>	123	
Kärrensångare <i>A. palustris</i>	1	
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	259	(35)
Ärtsångare <i>Sylvia curruca</i>	1	
Törnsångare <i>Sylvia communis</i>	1	
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	7	(3)
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	5	
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	42	
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	10	(9)
Svartvit flug. <i>Ficedula hypoleuca</i>	229	(221)
Skäggmes <i>Panurus biarmicus</i>	213	(123)
Entita <i>Parus palustris</i>	28	(7)
Talltita <i>Parus montanus</i>	5	
Svartmes <i>Parus ater</i>	10	(9)
Blåmes <i>Parus caeruleus</i>	227	(27)
Talgöxe <i>Parus major</i>	352	(115)
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	36	(29)
Trädskräpar <i>Certhia familiaris</i>	2	
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	1	
Kråka <i>Corvus corone</i>	2	(2)
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	51	(51)
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>	4	
Pilfink <i>Passer montanus</i>	37	
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	12	
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	142	
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>	6	
Gråsiska <i>Carduelis flammea</i>	19	
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	41	(3)
Sävspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>	64	(5)

arter/species (57)

Summa/Totally:

2353 (974)

Punktrutt Tåkern runt / *Standard route around Tåkern*

Lars Nilsson

På sjuttioalet fanns ett antal fasta punktrutter i Tåkern som inventerades under framförallt häckningstid. De var belägna i det sydvästra vassområdet och förflyttningarna mellan punkterna skedde med kanot. Som förste inventerare fungerade Gunnar Björkman. Vissa rutter blev med tiden oframkomliga pga dåligt underhållna kanaler (igenväxning). Därför slutade rutterna att paddlas i slutet av 70-talet. Materialet som samlades in är bara grovt bearbetat.

Fältstationen återupptog 1998 arbetet med fasta punktrutter. En rutt består av tjugo punkter som inte får ligga för nära varandra (för att förhindra dubbelräkning). Rutten startas senast en timme efter soluppgången och vid varje punkt noteras alla fåglar som ses eller hörs under fem minuter. Eftersom avsikten var att kunna genomföra inventeringarna när som helst under året lades punkterna utmed det allmänna vägnätet runt sjön, "Giro di Tåkern" var skapat. Tanken var också att samla in data om jordbrukslandskapets fåglar, något som oftast legat lite vid sidan om den ordinarie verksamheten. Förfarandet följer reglerna för Svenska Häckfågeltaxeringen. Där beskrivs också varje punkt avseende biotop. Fyra poäng fördelas på de fyra huvudbiotoperna; barrskog, lövskog, åker/bete och myr/hygge. För vår rutt blev fördelningen åker 70 poäng, lövskog 7 poäng och myr 3 poäng. Utan tvekan en rutt i jordbrukslandskapet !

Huvudmålet är att inventera rutten en gång omkring nyår och en gång under häckningstid i början av juni. Det är viktigt att vädret vid inventeringstillfället är bra, dvs utan besvärande nederbörd eller blåst. Det är också en fördel om samma personer återkommer som inventerare. Vinterinventeringen genomfördes för elfte året i januari 2008, medan nio inventeringar hittills gjorts i juni. Fältstationen har också en sommar- och vinterpunktrutt på Omberg som inventerades första gången 2000. Huvudansvar för inventeringarna har Bengt Andersson, Lars Gezelius och Lars Nilsson.

Avsikten med den här typen av inventering är dels att beskriva fågelsamhället och dels att följa förändringar i antalet fåglar över tiden. Detta gör att man bör ha många års resultat för att kunna få någorlunda säkra siffror. I tabellen nedan redovisas hur många hur många individer av ett urval arter knutna till det öppna jordbrukslandskapet som registrerats under de nio år som juniinventeringen gått av stapeln.

Tabell 5. Antal individer av några utvalda arter som noterats vid punktrutten "Tåkern runt" i juni 1999-2007. *Numbers of some chosen species along the standard route around Tåkern in June.*

Art/Species	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Sånglärka <i>Skylark</i>	60	27	38	42	31	37	31	30	36
Ladusvala <i>Barn Swallow</i>	11	7	3	6	7	6	5	9	9
Törnsångare <i>Whitethroat</i>	11	13	10	13	11	17	13	14	11
Stare <i>Starling</i>	25	12	37	8	20	20	38	51	75
Hämpling <i>Linnet</i>	9	6	1	1	10	4	9	2	4
Gulsparr <i>Yellowhammer</i>	15	4	6	8	8	6	6	6	6
Gråsparr <i>House Sparrow</i>	12	16	3	7	3	10	7	6	10

Nattfågelinventering / *Census of night-active birds*

Lars Nilsson

Av tradition genomfördes Fältstationens inventering av nattfåglar i början av juni, i år onsdagen den 5:e. Vädret var gynnsamt ur inventeringssynpunkt; +15 grader, klart och svag vind. Hela Tåkerns strandlinje kunde täckas in under onsdagen med undantag för två delsträckor som avverkades kvällarna efter.

Årets inventering var den tjugoförsta i ordningen sedan starten 1986. Tillvägagångssättet har hela tiden varit detsamma med olika personer som svarat för sina respektive strandavsnitt. Huvuddelen av rutterna går utmed strandängar, diken och enskilda vägar, men vissa områden avpatrulleras också med kanot på sjösidan av vassbältet. 1989 och 1991 inventerades inte alla delsträckor och 1998 fick evenemanget ställas in helt p.g.a. dåligt väder under flera dagar.

Rördromen noterade återigen en nedgång jämfört med de senaste årens höga antal och är tillbaka på nivån från före uppgången. En motsvarande nedgång har dock inte kunnat ses vid de riktade inventeringar som görs tidigare under säsongen. Vassångarens expansion, där antalet revir under 2007 mer än fördubblats, avspeglas också vid nattfågelinventeringen. Tidigare årshögsta har fördubblats till fyra sjungande fåglar. Det var också höga antal av kärrsångare och trastsångare.

Tabell 6. Antal revirhävare som räknades vid nattfågelinventeringen den 5 juni 2007 och motsvarande siffror från tidigare års räkningar. *Number of night-active birds in June 1986-2007.*

	Medel 1986-1995	1996	1997	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Rördrom	19	15	19	23	29	28	24	35	37	35	26	20
Vaktel	-	-	-	2	-	1	1	1	-	2	1	-
Småfl.sump.	1.2	6	9	1	15	1	2	-	10	1	1	2
M.sumph.	0.2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kornknarr	0.2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-
Dubbelbeck.	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Storspov	0.9	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2
Hornuggla	1.1	-	1	-	-	1	-	-	-	1	2	-
Kattuggla	0.3	-	1	-	1	1	-	1	3	7	-	3
Näktergal	5.5	2	5	7	12	5	8	10	8	5	14	10
Gräshopps.	11	11	5	4	1	-	6	3	5	2	7	5
Flodsångare	0.3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Vassångare	0.4	1	-	-	1	-	-	-	2	1	2	4
Sävsångare	39	97	94	73	70	60	53	50	75	53	45	52
Busksångare	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kärrsångare	1.4	4	-	-	4	-	3	3	5	3	4	6
Trastsångare	24	23	22	16	23	6	21	45	49	37	28	46

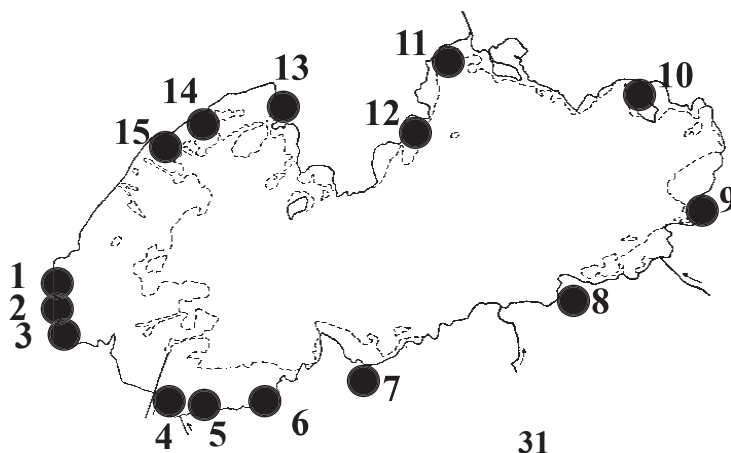
Inventering av Tåkerns strandängar

Lars Nilsson, Bengt Andersson, Anders Elf, Christer Eriksson, Lars Gezelius, Jan Henriksson, Morgan Johansson, Erik Johnsson, Christer Kimgård, Gunnar Myrhede och Eva Vogel-Rödin

Under året har ett stort antal hävdade, öppna strandängar besökts under häckningstid med syfte att dokumentera antalet häckande fåglar. Mest intresse har ägnats de typiska strandängsarterna; vadare, ängsbiplärka och gulärta. Observationer av andra arter, såsom andfåglar, har naturligtvis också noterats. De stora ängarna med många häckande arter och individer har besökts 5-10 gånger från slutet av april till midsommar. Mindre, och därmed oftast mer lättinventerade, strandängar besöktes 3-5 gånger. I det följande redovisas resultaten från de flesta av strandängarna tillsammans med siffror från tidigare år. I tabellen nedan sammanfattas antalet häckande par av tofsvipa, rödbena och gulärta. Karteringen av dessa arter är ganska enkel och därmed tillförlitlig samtidigt som förekomsten av dessa arter indikerar att områdets hävd är relativt god. När det gäller tofsvipa står siffran oftast för högsta antalet ruvande fåglar och för rödbenan liksom gulärtan antalet revirhävdande par. Arealen avser inventerad strandäng inklusive den s.k. blå bården.

Tabell 7. Antal ruvande tofsvipor och revirhävdande rödbene- och gulärlepar på Tåkerns välhäv-
dade strandängspartier 2007, inom parentes anges antal per km². *Number of breeding Lapwings,
Redshanks and Yellow Wagtails on the meadows at Tåkern 2007, within brackets are given number
per km².*

	Storlek (ha)	Tofsvipa <i>Lapwing</i>	Rödbena <i>Redshank</i>	Gulärta <i>Yellow Wagtail</i>
1. Väversundamaden	22	2 (9)	-	-
2. Charlottenborgsmaden	15	2 (13)	2	1
3. Lövängsborgsmaden	18	5 (28)	3	-
4. Renstadmaden	7	1 (14)	1	-
5. Kvarnängen	16	1 (6)	-	-
6. Bankängen	23	5 (22)	1	1
7. Svanshals äng	21	2 (10)	-	2
8. Sjötuna	9	7 (78)	2	-
9. Furåsa/Hov	23	4 (17)	-	2
10. Säby	16	5 (31)	2	3
11. Herrestad	15	4 (27)	2	2
12. Källstad hopabete	26	4 (15)	1	2
13. Källstadviken	5	1 (20)	-	1
14. Yxstad strand	12	6 (50)	2	2
15. Åsby	19	8 (42)	1	3
Summa:	247	57 (23)	17 (7)	19 (8)

Figur 38. Strandängarnas lä-
gen. *The location of the mea-
dows.*

Charlottenborgsmaden 15 ha

Den här ytan har tidigare legat för fåfot. Med början 1999 startade en restaurering av området. Med hjälp av grävmaskin skapades norr och söder om Charlottenborgskanalen två dammar med öar. De är 0.5-1 m djupa och ca 1 ha stora. Även kanalen har breddats och fördjupats. Av någon aedning har träd planterats på kanalbanken! Den del av ytan som fortfarande är opåverkad av grävning har slagits med slätterblad under hösten. När vårens högvatten dragit sig tillbaka betas området. Den här ytan är en blandning av olika miljöer med olika behov av hävd. Trots, eller tack vare, detta hopkok av grävmaskinsmiljöer varvat med slättermad är fågellivet rikt och antalet arter våtmarksfåglar stort. I slutet av april noterades att vegetationen delvis var ganska högvuxen. Maddelen hyser två par tofsvipor och två par rödbenor.

Antal häckande par:

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Snatterand	1	-	-	-	2	-	1	1
Årta	1	1	1	1	1	1	1	-
Skedand	1	1	2	1	2	2	1	-
Tofsvipa	6	6	6	4	3	5	4	2
Brushane	1	-	-	-	-	-	-	-
Enkelbeck	2	6	5	3	4	5	4	4
Rödbena	2	2	1	2	3	3	3	2
Gulärta	-	-	-	-	1	-	-	1
Ängspiålråka	2	-	-	-	-	-	-	-

Övriga observationer:

Vitkindad gås 1 ex 20 maj

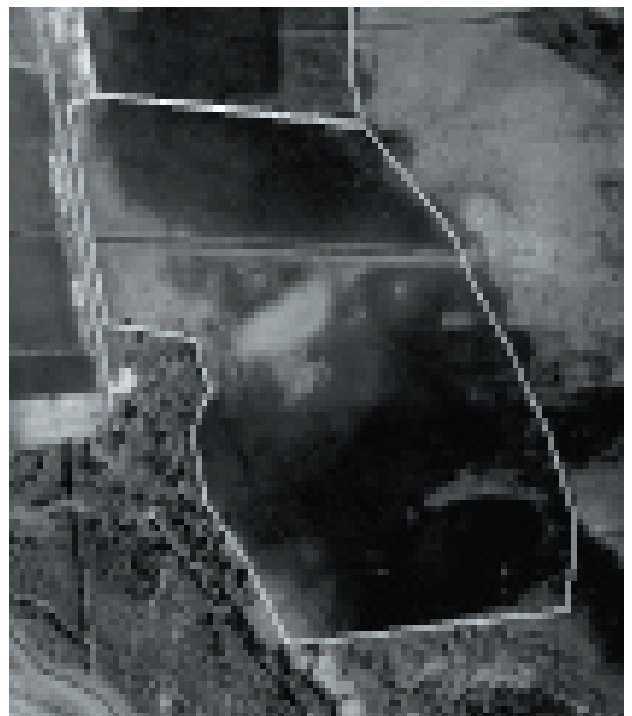
Lövängsborgsmaden 18 ha

1988 påbörjades restaureringen av Lövängsborgsmaden genom fräsning och hela dagens yta om ca 18 ha blev klar 1991. Restaureringen har bekostats av Tåkernfonden WWF. Maden sköts genom slåtter och den utförs med ett rotorslätteraggregat i augusti. Det slagna gräset strängläggs och samlas upp alternativt eldas. Efterbetning sker med hästar. Slåttern och betet har gjort att ytan är mycket välhävdat. Karaktäristiskt för slätterängen är att gräset växer kraftigt när värmen kommer och vattnet sjunker undan. Det gör att fåglarna kan vara svårsedda från mitten av maj och fram till slåttern. Ytan inventerades på fåglar från slutet av april när de första viporna lägger ägg till mitten av juni. Inventeringen genomförs med hjälp av handkikare och tubkikare från plattformen och den närliggande vägen. Under senare år har vattenståndet varit högt under våren. Glädjande nog har ängsbiplärkan kommit tillbaka som häckfågel efter flera års frånvaro.

	medel 1993-99	2000-2004	2005	2006	2007
Årta	1.4	0,2	2	1	-
Småfläckig sumph.	1.3	1,2	2	2	2
Tofsvipa	13	7	9	4	5
Enkelbeckasin	ca 14	12	15	8	6
Dubbelbeckasin	0.3	0,2	-	-	-
Rödbena	4.7	3	2	2	3
Brushane	0.4	-	-	-	-
Ängsbiplärka	1	0,4	-	-	1
Gulärta	0.7	0,2	-	-	-

Övriga observationer:

Kornknarr	två ex hörda 25 maj
Trana	ett par häckade intill ytan
Småfl. sumphöna	två ex spelade i maj-juni.
Dubbelbeckasin	enda observationen var en spelande individ 6 maj
Vassångare	1 ex sjöng under större delen av maj i kanten av den stora vassen.

Renstadmaden 7 ha

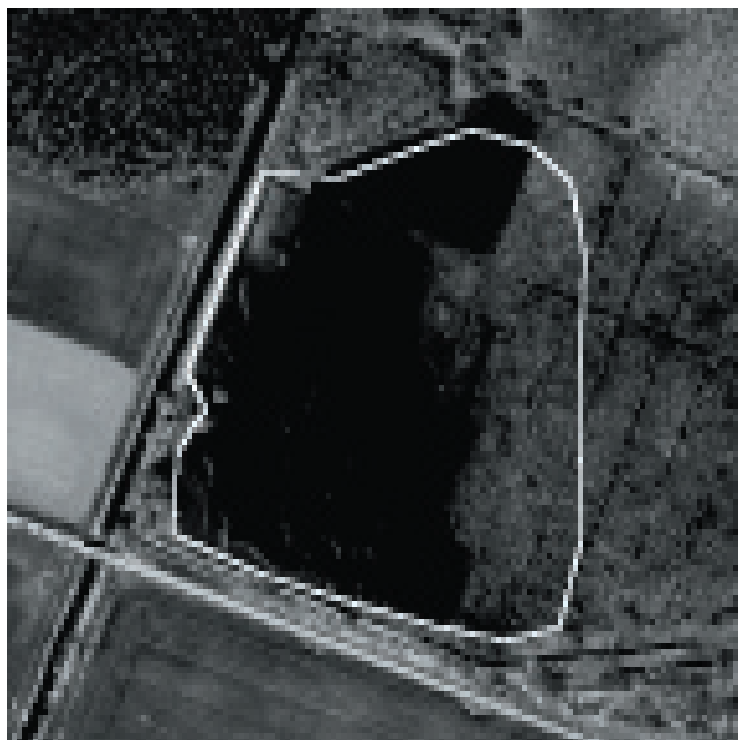
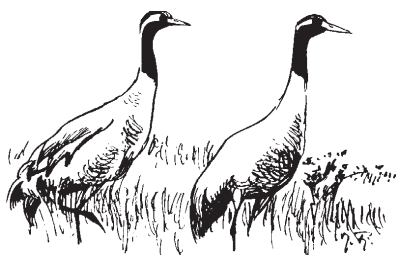
Restaureringen av denna slåttermad strax öster om Ramstad kanal påbörjades under hösten 1997 i Länsstyrelsens regi med buskröjning och fräsning av starrtuvor. Den restaurerade ytan är ca 7 hektar. Maden kan avspanas väl från vallen eller vägen söder om maden. I augusti 2002 släpptes de första betesdjuren på ytan som varit obetad under många år. Betestrycket blev dock för svagt och under efterföljande vår fanns mycket långt fjolårsgräs och stora tuvor. Från 2003 har betningen fungerat tillfredsställande. Det ofta höga vattenståndet under tidig vår missgynnar tofsviporna. I gengäld kan andra arter då gynnas t.ex. enkelbeckasin och sumphöns.

Antal häckande par:

	medel 1998 - 2003	2004	2005	2006	2007
Gräsand	1,3	2	1	-	-
Årta	0,2	-	-	-	-
Småfläckig sumph.	1,0	1	1	1	1
Tofsvipa	3,3	2	4	3	1
Enkelbeckasin	5,2	4	3	6	2
Rödbena	0,3	1	-	1	1

Övriga observationer:

Småfläckig sumphöna 1 ex spelande i maj.

Kvarnängen 16 ha

Effekterna av restaureringen 1993 då den blå bården bearbetades med specialmaskin har efter hand klingat av. Betestrycker på ängsmarken är oförändrat bra men tyvärr visar djuren inget större intresse för att beta i den blå bården. Bården är därför helt igenvuxen med högt gräs och kaveldun. Noteringen från dagboken 21 maj 2005 gäller fortfarande: "en död äng men rätt välbetad". Många observationer tyder också på att predationstrycket är högt på Kvarnängen bl.a. från räv. Tofsvipan fortsätter marschen mot försvinnande, ett öde som redan drabbat rödbena, ängspiplärka och gulärla.

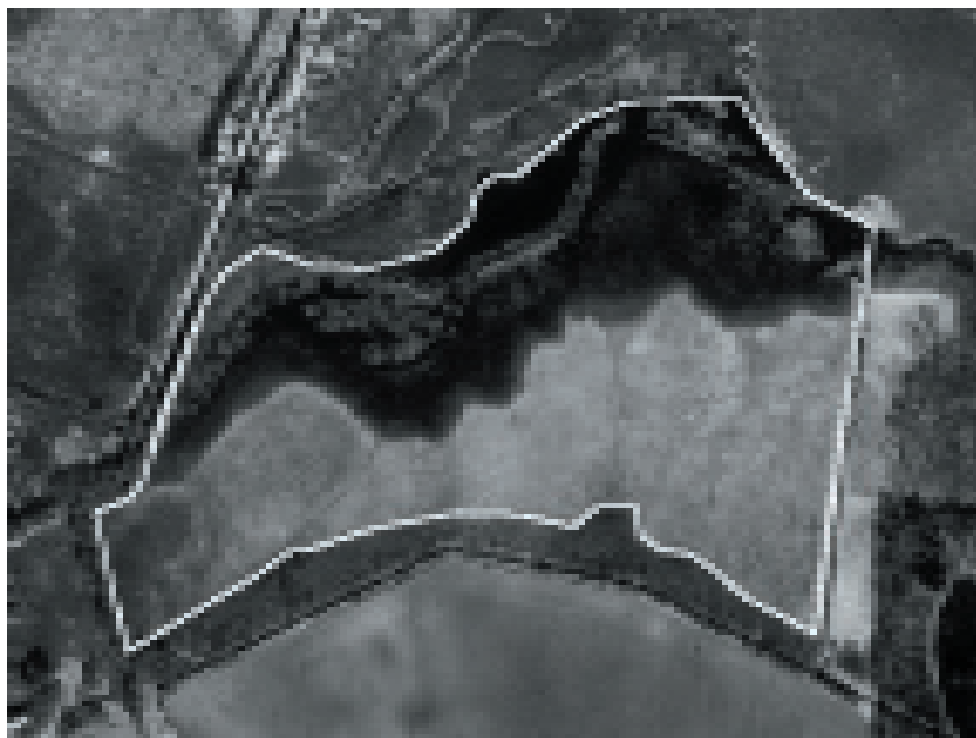
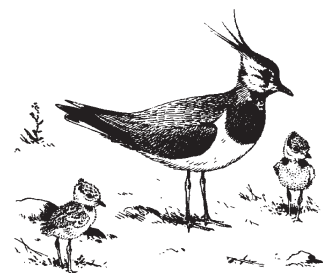
Antal häckande par:

	medel 1985-89	medel 1995-99	2000 -04	2005	2006	2007
Tofsvipa	8.4	18	5	2	1	1
Enkelbeck.	3.6	5	4	2	5	3
Rödbena	1.6	3	1,8	-	-	-
Ängspipl.	2.8	1	-	-	-	-
Gulärla	1.6	2.8	0,4	-	-	-

Övriga observationer:

Trana 1 unge 19 juni

Småfläckig sumphöna 1 spelande 1-5 augusti

Bankängen 23 ha

Jämte Sjötuna, Lövängsborg och Kvarnängen den mest besökta strandängen. Ängen är fortfarande i väl hävdad skick även om betestrycket minskat under senare år. Antalet häckande och rastande fåglar har också minskat något. Den blå bården är inte speciellt blå längre bl.a. beroende på att betesdjuren sällan går ut här och betar. Någon form av maskinell bearbetning av bården i kombination med ökat betestryck behövs för att återge Bankängen dess förlorade stjärnstatus. Förra årets stora antal häckningar för tofsvipa var tydligen tillfälligt och antalet halverades till i år.

Antal häckande par:

	medel 1996-99	2000 - 03	2004	2005	2006	2007
Strandskata	1	1	1	1	-	
Tofsvipa	15	12	6	4	10	5
Enkelbeck.	3	1,8	3	8	10	6
Rödspov	0,25	-	-	-	-	-
Storspov	0,25	0,3	-	-	-	-
Rödbena	1	1,3	-	-	1	1
Gulärlla	-	0,8	1	1	1	1

Övriga observationer:

Spetsbergsgås	6 ex 2 april, 2 ex 3 april
Bläsgås	4 ex 2 april
Snatterand	16 hanar och 1 hona 30 maj
Bläsand	1 hane 30 maj
Kricka	40 ex 21 april
Årta	1 par
Skedand	1 par

Svanshals äng 21 ha

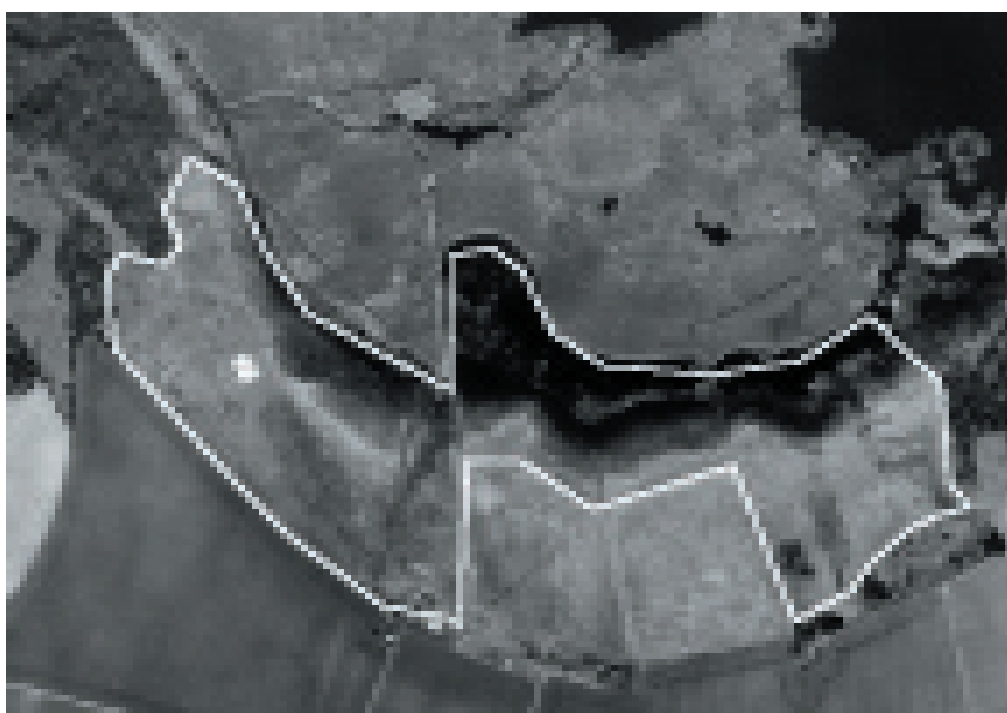
Observationerna har dels skett från vandringsleden som går genom ängen och dels från den bro som går över ett dike mitt på ängen. Under de senaste åren har de sämst hävdade avsnitten putsats och betestrycket har ökat. Det har medfört att hävden nu är mycket god över hela området. I slutet av april konstaterades att allt var välbetat, även "åkrarna". Betade gjorde 11 stora köttdjur med nio kalvar. Trots detta är antalet häckande fåglar inte imponerande.

Antal häckande par:

	1985-89	1996-2000	2001-2005	2007
Strandskata	0.2	0.4	-	-
Tofsvipa	7	14	3	2
Enkelbeck.	8	4	3	3
Storspov	0.4	-	-	-
Rödbena	0.4	1.2	1	-
Ängspipl.	2.6	2	0,8	1
Gulärta	3.8	3.2	1,6	2

Övriga observationer:

Gråhakedopping 1 par häckade i blå bården, 1 ruvande 26 april, par plus 2 ungar 30 maj.

Sjötuna äng 9 ha

Ytan är som helhet mycket välbetad. Fågellivet är därmed mycket rikt. När det gäller antal individer och arter står Sjötuna i särklass bland Tåkerns strandängar. Detta gäller inte minst vadarna som rastar under både vår- och höstflyttning. Efter det myckna regnandet i början av juli stod ängen under vatten till långt in i augusti varför både vadare/simfåglar och stationspersonal sökte sig till andra lokaler.

Antal häckande par:

	1993	medel 1996-2000	2001-2005	2006	2007
Strandskata	-	0,2	-	-	-
Tofsvipa	3	10	9	7	7
Brushane	-	0,8	-	-	-
Enkelbeck.	4	4	3	2	1
Rödbena	-	2	2	1	2
Ängspipl.	1	0,2	-	-	-
Gulärsla	1	1	0,6	-	-

Övriga observationer:

Vitkindad gås	2 ex 24 maj	St Strandpipare	8 ex 18 juni
Gravand	10 ex 3 april, 1 hane 26 april	Småsnäppa	2 ex 23 maj
Amerikansk kricka	1 ex 3 maj	Mosnäppa	4 ex 18 maj
Kricka	max 463 ex 3 april	Kärnsnäppa	1 ex 24 maj
Stjärtand	3 par 16 april	Rödspov	1 ex 17 och 18 maj
Årta	1 par	Gluttsnäppa	18 ex 1 maj
Skedand	2 par		
M Strandpipare	1 par häckade		

Furåsa - Hov 23 ha

En långsträckt strandäng som delvis ligger inklämd mellan skog och vass. Här har aldrig varit några mängder av häckfåglar men området är ändå attraktivt för rastare och fåglar på näringssök. En viss utglesning av strandskogen och enbuskmarken har skett under senare år.

Häckande par:

	medel 2000-04	2005	2006	2007
Tofsvipa	4,8	4	4	4
Enkelbeckasin	2,7	4	3	3
Rödbena	1	-	-	-
Ängspiplärka	1	-	-	-
Gulärta	1	-	1	2

Övriga observationer:

Årta	1 par
Skedand	1 par

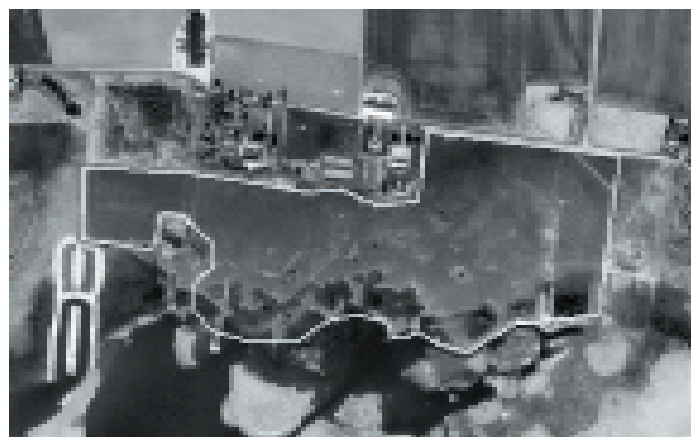
Säby 16 ha

Området har under lång tid varit välbetat. I början av maj konstaterades dock att beteshävderna var svaga. En del för fågellivet störande element finns i form av ristipp, skjutbana och annan verksamhet. Trots detta är antalet arter och individer högt.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Strandskata	1	1	1	1	1	1	1
Tofsvipa	10	15	5	5	4	6	5
Enkelbeckasin	?	?	4	4	3	2	3
Rödbena	1	2	2	2	1	2	2
Ängspiplärka	-	-	1	-	1	1	-
Gulärta	3	4	5	4	3	4	3

Övriga observationer:

Gravand	3-4 fåglar under hela maj
Årta	1 par
Skedand	1 par

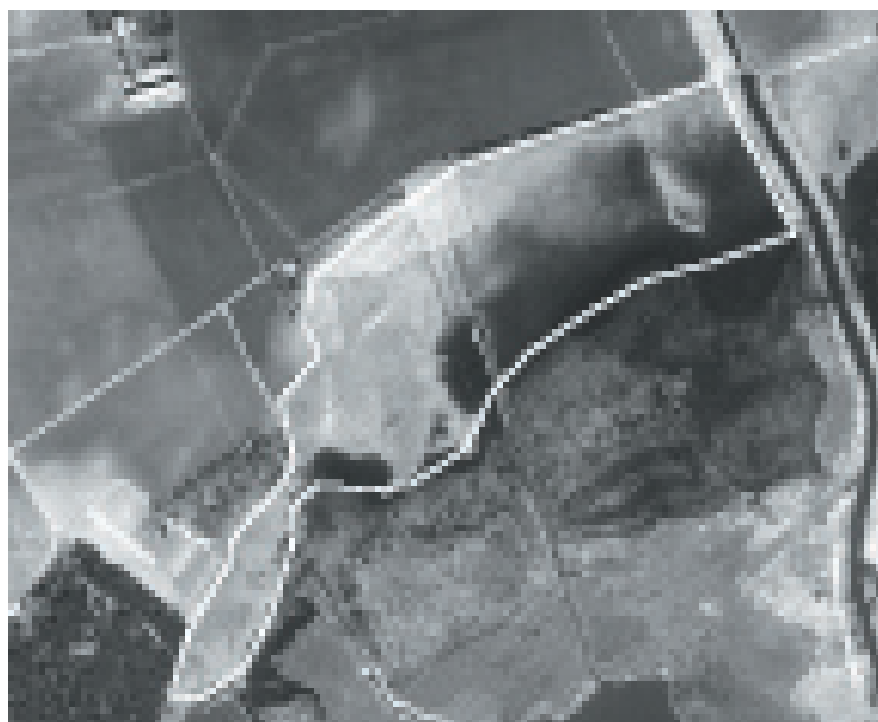

Herrestad äng 15 ha

En strandäng som i huvudsak har varit i gott skick under många år. Förutom en torr del finns här en rejäl mad som är ytterst värdefull både för de fåglar som häckar men också för dem som häckar i närheten och har maden som födosöksområde. Ängen är också övernattningslokal för relativt stora mängder gäss tidig vår och sen höst. I år stod ängen under vatten från 8 juli och ca två månader framåt. En hel del vadare rastade därför i juli, bl a spovsnäppa, kärrsnäppa och strandpipare. Det höga vattenståndet gjorde även att betesdjuren plockades bort den 7 juli och inte återkom. Under senhösten var därför gräset tjockt och långt. Den västligaste delen blev dåligt betad under säsongen och uppslaget av björk, en och enstaka tallar torde i nuläget medföra klassning som ungskog snarare än strandäng.

Antal häckande par:

	medel 1977-2001	2002-2005	2006	2007
Tofsvipa	12	15	8	4
Enkelbeckasin	4	6	7	6
Storspov	0.4	-	-	-
Rödbena	0.6	1,8	1	2
Ängspiålrå	0.6	-	-	-
Gulårlå	2	2	2	2

Källstad hopabete 26 ha

Hopabetet är välbetat och utgör utmärkta häckningsmiljöer för strandängsfåglar.

Antal häckande par:

	1993	medel 1996-2000	2001-04	2005	2006	2007
Strandskata	?	0,6	1	1	1	1
M Strandp.	1	-	0,5	-	-	1
Tofsvipa	14-18	13	12,8	12	8	4
Brushane	1-2	0,2	0,5	-	-	-
Enkelbeck.	10-12	5	8,2	8	8	5
Storspov	1	-	-	-	-	-
Rödbena	1	1	1,2	1	1	1
Drillsnäppa	-	0,4	0,5	-	-	-
Ängspipl.	6	1	0,8	-	-	-
Gulärta	1-2	2	2,8	2	2	2

Övriga observationer:

Vitkindad gås	1 ex 29 maj
Gravand	1 hane 6 maj, 1 par 3 juni
Årta	1 par
Skedand	1 par
Mosnäppa	1 ex 16 maj
Småspov	1 ex 16 maj

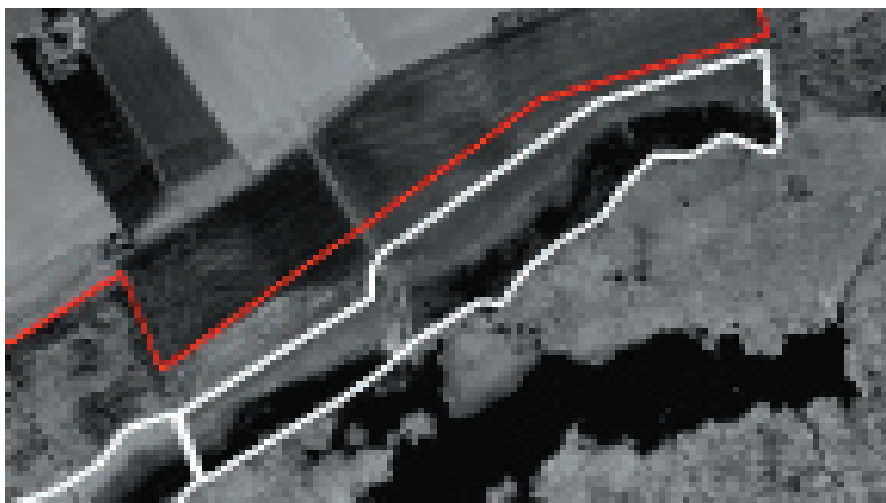
Yxstad strand 12 ha

Området är röjt under senare år och betas därefter med högt tryck. Den 5 juni fanns 37 djur längst i väster. Ängen är smal men öppen och utan träd/buskar förutom i västra kanten. Blå bården är öppen hela våren.

	2003	2004	2005	2006	2007
Tofsvipa	2	9	6	6	6
Enkelbeckasin	2	3	2	2	2
Rödbena	1	2	1	1	2
Gulärkla	2	2	2	1	2

Övriga observationer:

Kricka	140 ex 18 april
Årta	1 par
Skedand	1 par
Brushane	9 ex 24 april
Dvärgbeckasin	1 ex 24 april

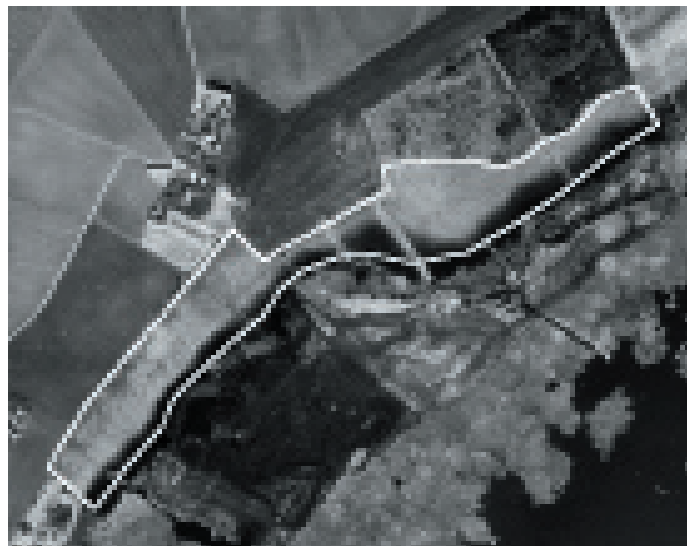
Åsby 19 ha

Området har varit välbetat, ja rent av kortsnaggat, under många år. Mellan ängen och vassen finns en välutvecklad blå bård utan igenväxningssymptom, troligen beroende dels på bra betestryck och dels på det magra underlaget i form av gallstrand.

	medel 2002-2006	2007
Strandskata	0.6	-
Tofsvipa	5	8
Brushane	0,2	-
Enkelbeckasin	2	1
Rödbena	2	1
Ängsplärka	0	-
Gulärkla	3	3

Övriga observationer

Bläsgås	1 ex 24 april
Kanadagås	3 kullar 20 maj
Stripgås	1 ex 24 april
Kricka	150 ex 24 april
Årta	1 par
Skedand	2 par

Övriga observationer i Tåkernbygden 2007

(dock ännu ej granskade av Rrk)

Lars Gezelius

Storkar-änder

En **vit stork** sträckte norrut vid Glänås 20 maj. En **smålom** och tre **storlommar** sågs vid Svälinge 25 maj. I övrigt kan nämnas en **klykstjärtad stormsvala** tillsammans med minst fyra **tretåiga måsar** efter stormen Per 15 januari samt en **svarthalsad dopping** 18 - 23 maj, samtliga på den understundom tunga lokalen Hästholmens hamn i Vättern.

Rovfåglar

18 november kunde minst 22 **havsörnar** konstateras vid sjön. Något av en osannolik siffra som skapade rubriker i riksmidia. **Kungsörnar** (2K, 3k+ och ad) noterades vid sex tillfällen januari - april samt ett ex 1 augusti. Flera observationer av **blåhök** och **fjällvråk** har gjorts under vinterhalvåret. **Stenfalk** observerades från januari till slutet av maj samt under september - november. **Tornfalk** sågs vid 42 tillfällen alla månader utom juni och juli. En till två **pilgrimsfalkar** observerades vid minst 22 tillfällen under året. Två par häckade på Omberg, fyra resp. en unge märktes i två bon. En **aftonfalk** höll till vid Heda 1-14 september. En **röda glada** sågs vid Glänås 20 maj. En **ängshök** noterades 30 maj vid Stavlösa.

Ung kungsörn på vinterslätten.

FOTO:CHRISTER ELDERUD/N

Höns-ugglor

Spelande **vaktel** har rapporterats från ca tio platser från maj till juni och spelande **kornknarr** har hörts med två ex vid Alvastra pålbyggnad 18 maj - 10 juni, ett ex Isberga 25-26 maj, ett ex Lövängsborg 25-29 maj, ett ex Erikslund, Strå 3-11 juni, samt vid Herrestad 6 juli och Kvarnstugan 4-5 augusti. En **rörhöna** sågs vid Glänås 22 april. **Storspov** har spelat på minst fem platser runt sjön. En **rödspov** noterades 18 april - 3 maj vid Glänås, 8-17 maj vid Sjötuna samt ett ex Svälinge 20 oktober. **Dubbelbeckasin** spelade med ett ex vid Lövängsborg 6 maj - 18 augusti. Under våren noterades **dvärgbeckasin** med ett ex Glänås 21 april och ett ex Åsby 24 april. Som mest rastade 74 **st. strandpipare** vid översvämningen vid Kälkestad 19 augusti. Under häckningstid noterades ett par **mindre strandpipare** på Sjötuna äng och 25 ex rastade vid Kälkestad 5 augusti. En av vårens mest anmärkningsvärda obsar var den flock om 17 **fjällpipare** som rastade vid Ramstad 20-21 maj. Hela 66 **kustsnäppor** rastade vid Kälkestad 26-28 juli. Där rastade också som mest 31 **spovsnäppor**, 10 **mosnäppor** och två **småsnäppor** 25 juli - 8 augusti. I maj rastade nio **mosnäppor** vid Sjötuna och därstädes även två småsnäppor 16 september. En **myrsnäppa** och en **sandlöpare** rastade vid Kälkestad 27 jul - 14 augusti. **Kärnsnäppor** rastade med som mest 39 ex. vid Kälkestad 26 juli samt 15 ex vid Sjötuna 16 september. En sen kärnsnäppa sågs vid Sjötuna 30 oktober. De första **dvärgmåsar** (2 st) dök upp 13 maj. Två adulta fåglar fanns vid skrattnåskolonin Glänås 17 juni, men det blev ingen häckning i år. Som mest sågs nio fjolårsungar där 18 juni. En **silltrut** noterades vid Glänås 11 april. **Skräntärna** noterades från 27 april - 21 augusti. Som mest dock endast 12 ex vid Tovören 29 juni. **Jorduggla** noterades vid Kolsbro 23 april samt vid Svälinge 12 november och Åbylund 7 december. **Nattskär** hördes spela vid Dags Mosse i maj/juni. Tre ex sågs där 11 augusti. Ett ex noterades vid Renstad 23 maj. En **kungsfiskare** sågs vid Kolsbro 5-10 januari respektive Ramstadbron 11 juli och Renstad kanal 27 juli. **Mindre hackspett** observerades på fem platser runt sjön under våren (i april/maj) vid Hov, Lövängsborg, Kvarnstugan, Svanshals udde och Svälinge. **Göktyta** noterades vid Kvarnstugan, Bankudden och Svälinge i maj.

Tättingar

Under hösten noterades några **forsärlor**; ett ex Kolsbro 10 september, tre ex Svälinge 25 september samt ett ex Glänås 10 oktober. En **skärpiplärka** flög förbi Svälinge 24 september. Endast en obs av **rödstrupig piplärka** gjordes och det var två ex Isberga 6 september. En obs av **blåhake** vardera under vår resp. höst; ett ex Glänås 21 maj och ett ex Svanshals udde 15 september. **Ringtrast** observerades med två ex Kvarnstugan 17 - 26 april, en hane Isberga 21 april, samt en hane Svälinge 26 april och ett ex Kolsbro 30 april. Vid Åbylund fanns återigen en **råkkoloni** om ca 80 par. **Gräshoppsångare** sjöng på ca 12 platser under försommaren. **Kärnsångaren** har varit något sparsam med endast omkring fem sjungande fåglar i Tåkerns närhet (inklusive Alvastra pålbyggnad). En sen **rörsångare** ringmärktes i Renstadvassen 14 oktober. Den bedömdes ha kläckts i slutet av september! **Rosenfinken** var sparsam med endast enstaka sjungande fåglar i maj. En **snösiska** sågs vid Kolsbro 7 januari. **Vinterhämplingar** sågs vid två tillfällen; 22 ex Svälinge 17 mars och 12 ex. Lövängsborg 4 april. Fyra rapporter om **snösparvar** föreligger; 60 ex norr om sjön 12 februari, 18 ex vid Kumla 26 oktober samt ett ex Bankängen 24 oktober respektive Svälinge 12 november. **Lappspurv** noterades med ett ex Åbylund 5 oktober och ett ex Säby 17 oktober.

Rapportera dina Tåkernobsar på Svalan ! www.artportalen.se

Meddelanden från Tåkerns Fältstation

- Nr 1 Meddelande nr 1. Tåkerns Fältstation 1965.
Nr 2 Meddelande nr 2. Tåkerns Fältstation 1966.
Nr 3 Meddelande nr 3. Tåkerns Fältstation 1967.
Nr 4 Meddelande nr 4. Tåkerns Fältstation 1968.
Nr 5 Meddelande nr 5. Tåkerns Fältstation 1969.
Nr 6 Meddelande nr 6. Tåkerns Fältstation 1970.
Nr 7 Meddelande nr 7. Tåkerns Fältstation 1971.
Nr 8 Meddelande nr 8. Tåkerns Fältstation 1972.
Nr 9 Meddelande nr 9. Tåkerns Fältstation 1973.
Nr 10 Meddelande nr 10. Tåkerns Fältstation 1974.
Nr 11 Meddelande nr 11. Tåkerns Fältstation 1975.
Nr 12 Meddelande nr 12. Tåkerns Fältstation 1976.
Nr 13 Meddelande nr 13. Tåkerns Fältstation 1977.
Nr 14 Meddelande nr 14. Tåkerns Fältstation 1978.
Nr 15 Meddelande nr 15. Tåkerns Fältstation 1979.
Nr 16 Meddelande nr 16. Tåkerns Fältstation 1980.
Nr 17 Bergengren, G. & Elderud, C. 1975. Tåkerns fältstation - en presentation. Vår Fågelvärld 34:264-267.
Nr 18 Ekstam, U. 1975. Förändringar av fågelfauna och miljö i och vid Tåkern 1850-1974. Vår Fågelvärld 34:268-282.
Nr 19 Persson, T. 1975. Brun kärrhök, *Circus aeruginosus* och rördrom, *Botaurus stellaris*, i Tåkern 1972-1974. Vår Fågelvärld 34:283-289.
Nr 20 Jakobsson, L. 1975. Doppingarna i Tåkern. Vår Fågelvärld 34:290-295.
Nr 21 Björkman, G. 1975. Skäggmesen *Panurus biarmicus* i Tåkern. Vår Fågelvärld 34:296-310.

Nr 22 Nilsson, L., Nilsson, P. & Sandberg, H. 1982. Häckfågeltaxering i vass, särskilt av vattenrall *Rallus aquaticus* och rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*. Vår Fågelvärld 41:26-28.
Nr 23 Vingspegeln nr 2:1982.
Nr 24 Björkman, G. & Tyrberg, T. 1982. Skäggmesen *Panurus biarmicus* i Sverige 1965-1979. Vår Fågelvärld 41:73-94.
Nr 25 Vingspegeln nr 2:1983.
Nr 26 Vingspegeln nr 2:1984.
Nr 27 Vingspegeln nr 2:1985.
Nr 28 Nilsson, P. 1986. Vasslätter vid Tåkern. Vår Fågelvärld 45:35-36.
Nr 29 Vingspegeln nr 2:1986.
Nr 30 Vingspegeln nr 2:1987.
Nr 31 Vingspegeln nr 2:1988.
Nr 32 Elf, A. 1988. Vårsträcket av svanar, änder och skrakar vid Tåkern. Vingspegeln 7:51-56.
Nr 33 Nilsson, L. 1988. Effekter av vasskörd på den häckande fågelfaunan i Tåkern. Vår Fågelvärld 47:310-319.
Nr 34 Vingspegeln nr 2:1989.
Nr 35 Vingspegeln nr 2:1990.
Nr 36 Fältarbete 1990. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1991.
Nr 37 Vingspegeln nr 2:1991.
Nr 38 Milberg, P. 1991: Kålsenap *Erucastrum gallicum* en försvinnande växt vid Tåkern. Svensk Bot. Tidskr. 85: 105-109.
Nr 39 Milberg, P. 1991. Vasshättan *Mycena belliae* en förbisedd svampart i Sverige. Svensk Bot. Tidskr. 85:171-173.

- Nr 40 Fältarbete 1991. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1992.
- Nr 41 Gustavsson, N. & Gezelius, L. 1992. Pungmesen i Tåkern - historik och häckningsbiologi. Vingspegeln 11:32-37.
- Nr 42 Vingspegeln nr 2:1992.
- Nr 43 Elf, A. 1992. Andra fyndet av vitvingad tärna i Östergötland. Vingspegeln 11:88-89.
- Nr 44 Gezelius, L. 1992. Skrattmåsen -ekologi och populationsförändringar. Vingspegeln 11:114-121.
- Nr 45 Tyrberg, T. 1992. Det äldsta kända ornitologiska verket om östgötska förhållanden. Vingspegeln 11:141-142.
- Nr 46 Fältarbete 1992. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1993.
- Nr 47 Vingspegeln nr 2:1993.
- Nr 48 Fältarbete 1993. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1994.
- Nr 49 Vingspegeln nr 2:1994.
- Nr 50 Fältarbete 1994. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1995.
- Nr 51 Nilsson, L. & Hagström, B. 1995. Fågelinventering i Sommen 1994. Vingspegeln 14:27-30.

- Nr 52 Vingspegeln nr 2:1995.
- Nr 53 Tranesjö, J. 1995. Caféguide för Tåkernbygden. Vingspegeln 14:103-108.
- Nr 54 Fältarbete 1995. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1996.
- Nr 55 Vingspegeln nr 2:1996.
- Nr 56 Gezelius, L. 1996. Rödspoven åter vid Tåkern. Vingspegeln 15:86-87.
- Nr 57 Gezelius, L. 1996. Första häckningen av vassångare *Locustella luscinioides* i Östergötland. Vingspegeln 15:88-89.
- Nr 58 Gezelius, L. 1996. Något om häckningen hos Tåkerns skrattmåsar. Vingspegeln 15:142-144.

- Nr 59 Fältarbete 1996. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1997.
- Nr 60 Vingspegeln nr 2:1997.
- Nr 61 Fältarbete 1997. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1998.
- Nr 62 Vingspegeln nr 2:1998.
- Nr 63 Fåglar i Tåkern. Fältarbete 1998. Mjölby 1999.
- Nr 64 Vingspegeln nr. 2:1999.
- Nr 65 Fåglar i Tåkern. Fältarbete 1999. Mjölby 2000.
- Nr 66 Vingspegeln nr. 2:2000.
- Nr.67. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2001. Årsrapport 2000 från Tåkerns fältstation. Mjölby.
- Nr 68 Vingspegeln nr. 2:2001.
- Nr.69 Milberg, P., Gezelius, L., Blindow, I., Nilsson, L., & Tyrberg, T. 2002. Submerged vegetation and the variation in the autumn waterfowl community at Lake Tåkern, southern Sweden. *Ornis Fennica*.
- Nr.70. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2002. Årsrapport 2001 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 71. Vingspegeln nr. 2:2002.
- Nr.72. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2003. Årsrapport 2002 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 73. Vingspegeln nr. 2:2003.
- Nr 74. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2004. Årsrapport 2003 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 75. Vingspegeln nr. 2:2004.
- Nr 76. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2005. Årsrapport 2004 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 77. Vingspegeln nr. 3:2005.
- Nr 78. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2006. Årsrapport 2005 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 79. Vingspegeln nr. 3:2006.
- Nr 80. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2007. Årsrapport 2006 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
- Nr 81. Vingspegeln nr. 3:2007.
- Nr 82. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2008. Årsrapport 2007 från Tåkerns Fältstation. Linköping.